

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costá 3 florini val. austr., pentru cei ce nu sunt membrii asociatiunei.

Pentru strainatáte 9 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentulu se face numai pe câte 1 anu intregu.

Se abonédia la Comitétulu Asociatiunei in Sibiiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Discursuri pedagogice ale domnului Dimitrie Al. Sturdz'a. — Portulu nationale la poporulu nostru romanu. (Urmare din Nr. 10 si fine). — Academi'a romana. — Propunerea si proiectulu dlui Vas. Al. Urechia. — Diagnosele Cryptogameloru vasculare. — Procese verbale ale comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatura romana si cultur'a poporului romanu, luate in siedinti'a dela 9 Maiu si 1 Iunie n. 1888. — Program'a exameneloru dela scól'a de fete. — Bibliografia mai noua. — Premiu pentru celu mai frumosu costumu nationalu romanescu din Transilvani'a. — Prospectu la Istori'a Transilvaniei pe 200 de ani. — Post'a Redactiunei.

Discursuri pedagogice ale domnului Dimitrie Al. Sturdz'a.

Sub acestu titlu ne cadiuse in màna o publicatiune de 128 pagine a Revistei „Tiar'a noua“ din Bucuresci dela 1887. Treidieci si cinci de discursuri pedagogice, esite nu din pén'a vre-unui pedagogu sau profesor, a càrui vocatiune 'lu obliga firesce cá se'si védia din totu sufletulu si din totu cugetulu de implinirea datorie sale, ci esite din pén'a si din graiulu viu alu unui ministru de culte si de instructiune publica, càruia precum ni se pare, grija pentru cultur'a sciintifica si cu atátu mai virtosu pentru cea morala i s'a prefacutu in a dou'a natura.

Ilustrulu barbatu de statú D. A. Sturdz'a, descendente din famili'a de Domnitori ai Moldovei, abia 'si terminase cu succesulu celu mai frumosu studiile sale superiori la un'a din universitatile cele mai renumite, pre cându nou alesulu Domnu Alexandru Ioanu Cusa 'lu si numise in Ianuaru 1859 ministru alu culteloru si alu instructiunei publice pentru Moldov'a. Pentru atunci inse in miedfulu svèrcolirei politice din ambele tieri pàna la unirea definitiva si chiar dupa aceea càtiv'a ani, functiunea in ministeriu erá cu totulu efemera, nestabila. In cursulu aniloru dn. D. A. Sturdz'a, a functionatu dupa impregiurari si in alte resorturi, cându cá ministru de finantie cându la externe si preste totu cu rezultate atátu mai frumóse pentru patri'a sa, cu càtu pre lângá curagiulu seu innascutu lucrá totdeún'a cu ministrulu presiedinte Ioanu Brateanu, in armoni'a pismita de multi. Se pare inse cá din tóte resorturile si inaltele functiuni de statú, alu instructiunei publice este acela, pe care d-lu Sturdz'a 'lu cultivase totdeún'a cu cea mai mare predilectiune.

Noi la timpulu seu amu datu ocaziune si lectoriloru nostri de a cunósce proiectele de lege, prin a càroru votare din partea camereloru d-nulu Sturdz'a erá prea convinsu cá se voru introduce reformele cele mai salu-

tarie in toti ramii instructiunii publice din statulu Romaniei. Intre alte impregiurari te-ai fi pututu remasi, cá acelea proiecte, modificate numai in unele parti voru fi votate fàra lupte mai serióse. Ministrulu inse dedese cu màn'a si in cuibu de vespi, taiase si in carne viia pe acolo, pre unde lenea si egoismulu ținea progresulu in locu, sau incai 'lu falsificase si demoralisase asia, in càtu elu se prefacuse in regresu, care ducea pe clin'a perirei. Este prea adevèratu, cá d-lu Sturdz'a in afaceri scolastice nu scie de nici-o gluma, este severu cá ori-ce comandantu dela regimente de linia; se insiela inse reu ori-cine crede, cá scólele si preste totu instructiunea publica si educatiunea in adevèru morala voru face la natiunea romana progresse reali, si sigure fàra legi severe si fàra inspectiune cu o suta de ochi*).

Proiectele d-lui Sturdz'a au intimpinatu resistentia inversiunata, ele inse totu au folositu fórte multu, cá au demascatu lenea, au deschisu ochii la multe mif de familii, s'au si mai datu ocaziune de a curatí din stupu unu numeru óre-care de trántori; éra acuma, dupace d-nulu Sturdz'a nu mai e ministru, ómenii inceptu se'si revóce in memoria doctrinele densului si se medietie cu atátu mai seriusu asupr'a loru, cu càtu anume parintiloru li se presenta mai fiorosu abissulu càtra care a plecatu o parte a societatii moderne si care duce pe poltroni desfrenati la mif de sinucideri, pe alti fantasti la duelluri, adeca la omoruri regulamentate, pe mai multi in casele de nebuni; cu multe mif se implu temnitie, galere si saline, in càtu nici nu'i mai incapu nicairi; o parte mare din ei ruinati cu totulu prin desfrenari infame, ajungu in spitale si de acolo in morminte.

Cu ocaziunea unei solemnitati din 1885 d-nulu Sturdz'a disese: „Se nu uitamu, cá tari'a regatului romanu stà in unirea tuturor cetatieniloru lui intr'unu

*) Vedi „Transilvani'a“ din anulu 1886 Nrii. 11, 12, 13, 14, 17—18, 19, 20, lectura de adevèrata valóre pentru cultur'a nationala dreptu intielésa.

singuru gându si într'o singura cugetare; aceea de a'lu consolidá si de 'lu intari prin respectulu ce lume acivilisata va avea de cultur'a nóstra morala si intelectuala (Mon. ofic. din 1885 pag. 2451).

Acelu adeveru ar trebui se si'lu insemne prea bine nu numai locuitorii Romaniei, ci si noi toti, fia-care pentru patri'a sa. In véculu acesta póte se fia cinev'a mare vítézu si duelantu, bunu calaretu si venatoriu, daca inse este ignorantu si reu crescutu, adeca barbaru, lumea cea in adeveru civilisata nu'lu crestédia intru nimic, sau ilu tractédia celu multu cá pre unu fanfaronu.

Tóte cele 35 de discursuri ale d-lui Sturdz'a din anii activitatii sale cá ministru alu instructiunei publice au simbure si meduva sanetósa. Fiindu aci examenele dela finea anului scolasticu, se vedemu care este opiniunea d-lui Sturdz'a despre premiile scolastice, care inca totu se mai impartu la multe institute, daca nu si de cátra auctoritatile respective, in fórte multe casuri de cátra parinti si consàngeni. Deci éta ce aflamu disu asupr'a acestei cestiuni de d-lu Sturdz'a asia dupa cum aflamu in susu citat'a colectiune. Red. „Trans“.

Dela 2 Februarie 1885 de cându d-lu D. A. Sturdz'a a trecut la ministerulu scóleloru si alu bisericeii, a ținutu o suma de cuvèntari cu ocaziunea impartirii de premii la deosebite scóle din tiara, a sfintirei de bisericeii, a inaugurarei de localuri de scóle, ori de drumuri de feru, cuvèntari in care D-sa a preseratu necontentitu cele mai de capitenie principii ale pedagogiei, din respândirea càror'a pare se'si fi facutu o datorie sfânta. Acésta este cauza cà adunându aici la unu locu mai multe cuvèntari ce nu suntu tóte scolare, le-amu numitu totusi pedagogice.

„La numirea acésta, precumu si la republicarea discursurilor acestor'a bisericesci si de scóle ne-a indemnatu mai alesu faptulu, cà d-lu Sturdz'a este celu dintâiu, care dela inaltimea positiunei sale a agítatu statornicu in tiara, multu parasit'a cestiune a educatiei morale si nationale. In fia-care din cuvèntarile ce vomu aduce mai la vale se oglindesce indemnulu la indeplinirea datoriei, respectarea muncei oneste, iubirea ordinei, ținerea disciplinei, sfatuirea la iubirea adeverului, a càrtiei, a punctualitatiei, iubirea de tiara, si alte atâtea daruri ce alcațuescu virtutile omului de omenie, si a cetatiénului in inim'a càruia e neclintitu sentimentulu onórei si dragostea calda a patriei.

Eata acele vorbiri:

Red. Tiara n.

In diu'a de 29 Iunie 1885, cu ocazi'a distribuirei premiilor la elevii scóleloru secundare si primare din Bucuresci, in sal'a Senatului, d-lu D. A. Sturdz'a respunde la discursulu d-lui Delegatu Slaicariu, membru alu consiliului permanentu alu instructiei, urmatóarele:

„Domnule delegatu*).

In fia-care anu o serbare comuna intrunesce pe copii si pe parinti, pe scolari si pe invetiatori, pe corpulu profesoriloru si pe guvernulu.

Acésta serbare nu este o festivitate esterióra, o representatiune teatrala, unde dâmu alimentu vanitatiei omenesci, atátu de periculósa mai alesu pentru tinerime, fiindu-cà ea e mama a doua vicii: a neadeverului si a invidiei.

Distributiunea premiilor din contra are unu altu scopu: acela de a aratá in modu pipaitu si celoru ce suntu in scóla si celoru cari nu apartinu ei, unitatea intregului invetiamentu in ideea comuna care'lu strabate.

Ea este legamentulu dintre scóla si parinti, carii vedu cum copiii loru in esamene se intarescu in fia-care anu mai multu, in a espune in modu cuviinciosu, dinaintea unui publicu mai numerosu, cu sigurantia si modestie, ceea-ce in adeveru sciú.

Premiile ce se dau scolariloru la acésta ocaziune nu suntu semne de recnoscintia, pentru-cà ei au invetiati si s'au purtatu bine in cursulu anului. Silinti'a la invetiatura, obiceiulu unei purtari bune suntu datorii naturale ale copiiloru. Pentru-cà ei le indeplinescu, nu li se datoresce nimicu nici de parinti, nici de profesorii loru, nici de Statu. Premiile ce au sè se imparta astadi nu suntu alt'a decâtu semne de iubire ale scólei càtre elevi, semne cari se aduca aminte tuturoru, si celoru ce le primescu si celoru ce le dau, cà numai prin scóla ne putemu prepará pentru menirea nóstra cà ómeni si cà cetatieni.

Aceste premii trebuie se amintésca totdeun'a scolariloru, profesoriloru si parintiloru adagiulu strabuniloru nostrii *non scholae sed vitae discimus* — invetiamu nu pentru a fi laudati, ci pentru a deveni ómeni càtu se póte mai perfecti si càtu se póte mai apti a traí si a lucrá bine in lume.

De aceea si cu totii trebuie se consideramu scól'a cà unu templu sacru, de care nimicu reu se nu se atinga si in care copiii nostri, din fraged'a loru vèrsta si până in anii maturitatiei, se nu vada, se nu invetie, decâtu ceea-ce e bunu si de folosu sufletului si trupului.

Inchipiurea cà in scóla trebuie sè se invetie, cum dicemu obicinuitu, numai carte, este eronata, càci: cartea multa neasiediata pe fundamentu moralu nu are valóre.

Pe lângá invetiatura si prin invetiatura scól'a este totodata locul unde ne esercitamu si ne intarimu in virtuti, pentru-cà se nu ne mai lasamu de densele cându intramu in viatia cu tóte valurile ei protivnice si adenitóre.

Nimicu de ceea-ce se petrece in scóla nu trebuie deci se ne fia indiferent. Celu mai micu lucru are important'a sa. Fia-care din noi scimu, cum o deprindere rea din copilarie, urmarita in junetie, trage dupa sine consecintie si rezultate deplorabile si daunatóre vietiei particulare cá si celei publice.

Credu cà din acestu punctu de vedere e bine pentru toti, cà intr'unu momentu atátu de solemnu se ne reamintimu trei cerintie absolute ce suntemu in dreptu a face scólei, si fara de care o cultura adeverata e imposibila si unu invetiamentu seriosu nu póte sè se intemeiedie.

*) Vedi „Monit. Ofic.“ Nr. 71, din 2 Iulie 1885.

Ordo est anima rerum, diceau Romanii. Acésta sentintia ar' putea se fia inscrista pe fia-care edificiu scolariu. Ordinea e întâi'a cerintia ce se adreséza profesoriloru cá si scolariloru, întâiulu exercitiu spre practicare virtutiei.

Fàra de ordine se perde unu timpu preciosu, care nu se mai întórce inapoi. In anii scólei acésta e de o insemnatate capitala, càci atunci omulu se gasesce într'o desvoltare continua fisica, intelectuala si morala, in care sariturile si omisiunile producu lacune, ce nu se mai potu umplea nici-odata.

Ordinea inse trebuie se mérga dela lucrurile materiale cele mai mici pàna la cerintiele morale cele mai inalte. Din ordine nasce obiceiulu celoru bune. Ea este o picatura de plóie, care róde piatra cea mai tare. Prin obiceiulu ordinei damu eleviloru nóstri putintia cá cu incetulu se isbutésca a se stapani pe sine, cá trupulu sè se supuna spiritului, poftele cerintieloru si legiloru morale.

Ordinea incepe cu trupulu. Curatieni'a trupului si a vestminteloru inlaturéda multe infirmitati si debilitati, cari aducu o pedica reala pentru a propasi invetiamentulu.

Intrarea si esirea punctuale a tutuloru in si din clasa ne invatia a nu repune màne ceea-ce trebuie facutu astadi, a face cá tóte actiunile nóstre se fia totdeún'a depline, ér' nu ciuntite, a ne respectá mutualminte órele de munca. Unu scolariu neregulatu perturbéza pe toti cei-lalti, càci distrage atentiunea loru dela datorie.

Ear atentiunea prin care exercitam puterea vointiei nóstre nu produce numai unu efectu asupra invetiamentului, ci este si unu exercitiu salutaru pentru intarirea caracterului.

Càndu ordinea intra in obiceiurile de tóte dilele, ascultarea datorita regulamenteloru scolare si profesorului devine usióra, càci scolarulu simte cá ea este o necesitate absoluta pentru dènsulu' insusi. Ear unde domnesce ordinea, domnesce si activitatea cu tendinti'a ei spre cele bune. Unde esista acésta activitate, de acolo de siguru a fugitu lenea cu tóte deprinderile ei cele rele, cu tóte consecintiele ei vatamatóre caracterului omenescu.

Cu unu cuvèntu ordinea este alf'a si omeg'a a unei scoli, care trebuie se dea róde bune, se formédie generatiuni patrunse de ideea binelui, otielite in virtute. Si numai asemenea generatiuni suntu in stare a lucrá cu sporu si cu priintia pentru patrie.

A infrànge ordinea scolaru e dar unu mare pecatu, atâtu pentru elevi, câtu si pentru profesori. Invetiatorii mai alesu trebuie aci, cá si in modulu loru de a traí, se cugete cá ei trebuie se fia dinaintea eleviloru exemplulu viu a totu ce este bunu, càci atunci si disciplin'a scolaru se rédiema pe unica ei basa solida, pe respectu si pe iubire. Nici odata ei nu potu face prea multu in acésta privintia.

Parintii si profesorii trebuie se evite in modu absolutu ori-ce preteste prin cari s'ar produce o nerespectare a ordinei scolare. Asemenea preteste s'gudue educatiunea si autoritatea scólei in bazele ei cele mai

intime, càci clatina a dóua cerintia capitala ce se adreséda scólei, cultulu adevèrului.

Amu nevoie se espunu dinaintea D-vóstra de ce iubirea adevèrului si faptuirea lui suntu nedespartite de scóla? La ce tinde tóta stiinti'a omenésca, de nu la cautarea si aflarea adevèrului? Daca acésta nu devine o deprindere, o a doua natura, cumú vomu putea pasi in investigatiunile nóstre cu sigurantia; càci obiceiulu minciunei usioru se transpórta pe totu càmpulu activitatiei omenesci si ajunge a domina astfelu pe omu, in càtu elu singuru crede cá minciun'a e adevèrulu.

Ací mai multu decâtu ori unde se póte pipái legatur'a intima care esista intre invetiatura si purtarea morala. Unde esista minciun'a se introduce unu elementu eronatu in calcule si investigatiuni, spiritulu devine sicutu si elu cauta solutiuni nenaturale, nelogice, fiind-cà din capulu locului este abatutu dela adevèru, dela realitate.

Si in acésta sfera de actiune nu trebuie se nesocotim nimic. Celu mai micu neadeveru 'si are urmari necalculabile. Adevèrulu eternu 'si resbuna cumplitu in contr'a omului care 'i întórce spatele, fia chiar in gluma.

Unu copilu din lene nu vine la scóla; mai bine este se'si spue gresiala decâtu se gasésca unu pretestu pe care consciinti'a lui proprie 'lu condamna. Dar daca acésta este reu pentru copilu, cu atâtu mai reu este càndu parintii loru s'ar incercá a acoperi pe copii cu asemenea preteste mincinóse. Ce se spunu despre profesorii carii ar' iscodi motive pentru a se putea absentá dela scóla, carii s'ar face cá credu cá au dreptulu la absente si carii pentru a se imprejmuí si mai tare dupa a loru parere, ar' càuta a face pe elevi se créda, cá si ei au dreptulu de a se absentá? Minciun'a este unita aci cu desordinea.

Resultatele inse suntu fatale, càci din diu'a in care aceste dóua vicii se stabilescu in scóla, putemu dice cá scól'a nu mai esista. Profesorulu care nu vine regulatu la scóla, care perde óre de prelegeri, mai inainte de tóte 'si perde prestigiulu, dar elu face totdeotata pe scolariu se créda cá órele cari 'i remànu suntu suficiente pentru a'i espune tóta materi'a ce este a se predá, prin urmare cá munc'a si silinti'a potu da pasulu fàra nici unu pericolu placerei sau lenei, care imediatu facu eruptiune cu totu cortegiulu loru de rele obiceiuri. Dar càndu profesorulu ar merge si mai departe a face din absentie regul'a vietiei lui, sau càndu obiceiulu odata luat s'ar impinge inca mai departe?

A fugi de adevèru si a se deda minciunei este iarasi unu mare pecatu in contr'a scólei si trebuie cá acolo unde elu ar fi inradacinatu se fia desradacinatu.

A trei'a cerintia ce suntemu in dreptu a face scólei este, cá ea se cultive si se intarésca in scolari simtimentulu datoriei cá omu si cá cetatiénu. Respectulu ordinei si alu adevèrului usioru conduce la acestu tielu.

Ori in ce tiara amu traí, ori-càrui poporu amu aparține, in ori-care cercu alu activitatiei omenesci ne-amu aflá, dator'i'a e nedespartita de noi, ea ne incunghióra cu niste cercuri numeróse, cari se atingu intre dènselu formàndu o mare tarie. Unde inse indeplinirea

datoriei p^ote mai usioru a se invetia si practica dec^{at}u in sc^ola? De timpuriu si pe nesimtite datori'a devine placerea cea mai mare, c^{ac}i in indeplinirea ei g^{as}imu pacea si linistea suflet^{es}ca.

Datori'a face c^{ac} sc^ol'a se devie centrulu activitatiei profesoriloru si a scolariloru.

Puncturile unghiulare ale edificiului scolaru suntu deci ordinea, adeverulu si datoria. Cugetati fia-care din D-v^ostra la consecintiele virtutiloru acestor'a, precum si la consecintiele viciloru ce le sunt opuse.

Generatiunile conduse de simtiementulu profundu alu ordinei, alu adeverului si alu datoriei vor fi tari, energice, nu numai pline de dorinti'a binelui, ci av^{en}du certitudinea de alu face. Munc'a loru e cu sporu, c^{ac}i ea se desv^olta cu o sigurantia matematica.

Adeverulu e unulu si ordinea intaresce pasii facuti in simtiementulu si cunoscinti'a adeverului. Minciun'a trage dupa sine diversitatea, desordinea siovaesce candu intr'o parte candu in alta. Dar cine se soc^ote liberu de datorie, 'si-a perduto cararea in lume. Cine 'si ia de calauza minciun'a, desordinea si nesocotirea datoriloru sale nu p^ote merge de c^{at}u slabindu; *er'* o generatiune dedata loru e incapabila de fapte sanet^ose, fapte mari si gener^ose.

Mai alesu noi, poporu micu si intr'o positiune geografica grea, avemu nevoie de caractere otielite, in cunoscintia, in admiratiunea si in practicarea virtutiloru, pentru a nu slabⁱ nici dinaintea amenintiariloru, nici dinaintea ademeniriloru, pentru a pasⁱ cu sigurantia in desvoltarea n^ostra culturala.

F^{ar}a practic'a virtutiloru nu p^ote esist'a unu invatiementu seriosu, c^{ac}i tielulu acestuia este a aduce pe omu c^{at}u mai apr^op^e posibilu de perfectiunea dumnedie^{es}ca; *er'* ac^{est}'a f^{ar}a virtuti nu esista.

Acelor'a cari li se adres^{ed}ia in int^{ai}a linie datoria de a apuca ac^{es}ta cale suntu parintii si profesorii. Se cautamu se damu copiiloru nostri si in ac^{es}ta esemplulu celu bunu. Se fimu severi cu ei pentru a nu'i las^a se alunece pe poteci laturalnice; dar mai inainte de t^ote se fimu severi cu noi insine si se pastramu intiparitu in mintea n^ostra adagiulu amintitu:

Non scholae sed vitae discimus.

Elevi! Nu capatati premii pentru c^{ac} ati invetiatu, ci le capatati c^{ac} o imboldire c^{ac} ve veti pune t^ote silintiele de a deveni *omeni* buni, virtuosi si laboriosi, neabatuti dela calea adeverului si a datoriei.

Esemple vii avemu in Suveranii nostrii, c^{ac}i iubescu si protegu sc^ol'a si totu ce *ține* de ea. Traiasca dar Regele si Regin'a."

Portulu nationale la poporulu nostru romanu.

(Urmare din Nr. 10 si fine).

Care p^ote fi adeveratulu scopu la restaurarea portulu romanescu?

Nu cumv'a o simpla desiertatiune nationala, o rivalitate cu alte pop^ora, o maimutiarie?

Nici-decum. Scopulu propagandei in fav^orea portulu nationale este cu totulu altulu si acela multiplu.

Celu mai de frunte scopu ce urmarimu cu ac^{es}ta propaganda este inmultirea averei poporulu.

Fia-care pers^ona sanet^osa, prin urmare si fia-care poporu are date dela D-dieu c^{ate} doue capitaluri, sau vorbindu cu scriptur'a, doue talente, unulu in creeri, altulu in bratiale sale, *era* spre intrebuintiarea loru 'i este daruitu timpulu vietiei. T^ote se facu in timpu, pe care anglii 'lu identifica cu banii, cu averea materiala vediuta si pipaita, de aceea dicu ei, c^{ac} timpulu este banu si au t^ota dreptatea.

Este f^orte usioru pentru ori-care din noi c^{ac} se presupunemu, c^{ac} intr'unu poporu de diece mili^one de suflete se afla numai unu milionu de femei sanet^ose, maritate, cu prunci pu^{ci}ni sau f^{ar}a prunci, si fete mari nemaritate, care t^ote lucr^{an}du cu m^{an}ile ori si ce, producu pe di o val^ore numai de c^{ate} 10 cruceri (25 centesime), cu t^otele 10 mili^one de cruceri si adeca 100 de mⁱ florini sau 250 mⁱ de franci. Se mai presupunemu unu lucru *erasi* f^orte usioru de crediutu, c^{ac} si cum adeca acelu unu milionu de femei ar avea pentru sinesi numai c^{ate} o luna s'au 30 de zile libere preste anu, in care se p^ota face lucru in val^ore totu numai de c^{ate} 10 cr. pe di, c^{ast}igulu ar' fi de trei mili^one.

Unu altu calculu. Betr^{an}ii de astadi daca intrau odini^ora in casele locuitoriloru de stare mijlocie, cari cultivau pamentulu cu c^{ate} patru boi sau patru cai de hamu, vedeau c^{ate} o lad^oia de cele mari vapsite, plina cu valuri de p^{an}sa inalbita si cu albituri cusute, *era* de cumva se aflau si fete mari in familii, se vedeau si c^{ate} doue ladi de acelea, un'a destinata pentru fiic'a de maritatu cu parafernaliile sale. Alaturea unu patu incarcatu cu c^{ate} 6—8 perini si pilote inplute cu pene; asia numite madratie abia erau cunoscute ici-colea pe la orasie mai mari. In paturi se mai vedeau strajie sau ti^ole de l^{an}a, lepedee (lince^ole, cersiafuri) de c^{an}epa. Pe culme sau cuieriu intiepenitu de alungulu unui parete vedeai, dupa datin'a locala, merindari, cov^ora, catrintie, fetie de mese, tieseturi pentru desagi si straitie, t^ote de l^{an}a. La *omeni* mai cu dare de m^{an}a care *ținu* oi mai multe, aflai c^{ate} o lada plina de panura alba si n^{eg}ra, din care se croiau si se coseau sumane (tiundre, zeche), ci^oreci (imeneⁱ), manecare si peptare, *era* pe airea si glugi albe, largi, care la poporulu sat^{en}u *ținu* loculu mantaleloru dela cetati facute din panurarii straine.

T^ote p^{an}sariile si t^ote panurariile de ori-ce numiri le lucrau si g^{at}iau pentru fia-care familia exclusivu numai femeile romane, din t^ote acelea obiecte nimicu nu

se cumpără dela orasiu, nimicu. La familii numeroase si cu dare de mână, unde erau prunci la casa si mam'a impresurata de ei, nu ajungea la toate lucrurile casei, acolo se aflau femei mai lipsite, inse foarte laborioase, care pentru câte o simbria prea modesta era bune bucuröse că se o ajute la tiesute si cusute, că si la fermentatu de pâne si la fertu var'a pentru lucratori.

Ce valöre ati voi d-vöstra se dati acelei colectiuni de päsarii si pänurarii tieseturi si cuseturi din casele acelorü tierani? Cu câtu credeti d-vöstre că le-ati putea cumpara pe toate dela câte o singura familia? Cercati cu 100 fl. v. a. sau 250 de franci; eu inse nu credu că vi le-ar da. Dara fia. Se punemu din 10 milioane că si statisticii 4 suflete la o familia facu 2¹/₂ milioane de familii. Se alegemu din toate acestea numai 1 milionu de familii cu dare de mână, averea loru in tieseturi absolutu necessarie casei 100×1,000000=100 de milioane florini val. austr.

Amu exageratu öre? Cercati că se provisionati cu tota imbracamea, cu hainele de patu si cu toate celelalte päsarii pe unu milionu de familii, cumparându-le cu bani numerati dela bolte si dela fabrice. Se cumparati inse marfa trainica, nici stambaria (bumbacaria arsa sau putreda), era panurele de lâna se fia celu puçinu asia de trainice, precum suntu postavurile cu care 'si imbraca Maiestatea Sa imperatulu si regele nostru pe ostasii armatei sale.

Este sciutu si cunoscutu, că pâna mai decurându toate comunele rurale, chiar si cele orasiene mai mici avéu in hotaru mai apröpe de comuna cânepisti, unde fia-care parinte de familia semená in câte o bucata de locu cânepa veratica si tomnatica pentru famili'a sa, era apoi treb'a si dator'i'a femeiloru de a o smulge, topi, usca, melitia, peptena, hecela, perii, törce, tortulu a'lu opari, a'lu navadi, a'lu tiese, pans'a a o inalbi, a o croi si cose dupa calitatile ei pentru scopurile casei, a si pune in reserva; din prisosu a si vinde.

Multi economi fruntasi, ear mai alesu dintre parochii cei mai activi semenau si inu, pe care preotesele 'lu sciau tractá cu multa istetime si produceau pânsa foarte frumoasa, prin urmare si scumpa. Amu cunoscutu preotese cu câte trei si patru fiice, pentru care nu se cumpará nimicu dela orasiu; ele nu purtau catrintie, ci rochii, toate inse tiesute, croite si cusute de mânisiörele loru, dupa-ce totu ele se pricepeu foarte bine si la vap-sirea tortului in câte 5—6 colori de acelea, despre care dissertase onor. domnu parochu si profesoru S. Fl. Marianu din Bucovin'a cu ocasiunea alegerii sale de membru alu academiei romane.

La multime de comune, pe unde s'au facutu si se mai facu mereu commassatiuni si segregatiuni, configuratiunile geometrice s'au schimbatu foarte tare; gradine, cânepiste, curechiste s. a. au trecut din proprietatea unor'a in a altor'a; adesea partile hotarului mai apropiate de comuna au trecut prin favörea esceptionala in proprietatea fostiloru domni feudali, era hotarulu ce vine inpartitu la locuitorii comunei, este celu mai departatu. Hotarale au mai suferitu si suferu schimbari pe fia-care

di inca si prin vëndiari si cumparari de veci cu dreptu de mostenire, de bunavoia sau de sila la toba, de cându legea vechia nevoiesia de „Aviticitate“, s'a desfiintiatu si acumu are dreptu ori-si cine, nobilu nenobilu, se cumpere pamentu si se'lu aiba drépta proprietatea a sa, se'lu cultive fia-care ori-cum 'i convine lui, se'lu si ingradésca daca are mai multe jugere la unu locu. Din toate acestea prefaceri agrarie inse nicidecum nu are se urmedie, că de aci incolo agricultorii se nu mai samene cânepa si inu in pamenturile loru si sutele de mií de familii se fia condamnate a'si cumpará toate petecele si trentiele totu dela negutiatori si dela martiafoi de prin târguri, cu bani muiati in sudori crunte. Cânep'a si inulu mai au si alta valöre mare pentru sementi'a loru oleiösa, alu caroru oleiu próspetu pe lânga ce este foarte nutritoriu si mai sanetosu decâtu unsoarele de porcu, se mai folosescu si de către industriari si tehnici la productiunea diverselorü manufacturi si fabricate. Mai in scurtu, cultur'a de cânepa si de inu trebuie se fia considerata de către economii nostri că parte essentiala a economiei alaturea cu grâuulu si cu papusioiulu, chiar si in casu cându cinev'a nu ar avea trebuintia că se'si inbrace famili'a, căci póte nu o va fi avendu. Cânep'a si inulu in starea loru nelucrata sunt o marfa foarte cautata si pretiuita in comerciulu Europei si alu Americiei. Angli'a de exemplu trage cânepa melitiata si hecelata de multe milioane din Russi'a nu numai pentru fabricele de päsarii, ci si pentru cele de sföre si de funerii necesare mai virtosu la miile de corabii, care cutriera toate marile si toate riurile navigabili. Si că se avemu sub ochii nostrii si exemple mici de pre la noi, cunos-cemu unu comerciantu in Brasiovu, care cumpara si vinde cânepa in Romani'a si la funarii sasi din locu in valöre de 50,000 pâna la o suta de mií preste anu. In orasielulu Codlea (Zeiden) cu vre-o 4500 de locuitori economii cei mai activi facu capitaluri mai alesu din vëndiarea de inu cultivatu foarte bine, era femeile loru 'si facu bani frumosi din storsulu oleiului de inu, pe care'lu cumpara cu pretiuri bune femeile romane in posturile cele lungi orientale, atátu de acasa, câtu si in piati'a Brasiovului. Din satele romanesci situate intre Oltu si Tërnav'a-mare, câtu ține dela Fagarasiu de vale pâna către Sibiu, câteva'a case de comerciulu din Brasiovu pâna de curéndu adunau päsari'a in pretiu de dieci de mií spre a o vinde in Romani'a. Totu asia este si cu panur'a de lâna alba, ici-colea si négra tiesuta mai alesu de femeile din Sacele (Siepte-sate); care stau in tota Vinerea cu manufacturele loru cele trainice in serie respectabila pe piati'a Brasiovului, pre cându aici in Sibiu multe mame din Saliste, Tilisc'a, Mohu si alte câteva'a comune romanesci facu dotea fetelorü, copere si alte lipse ale familiiloru din vëndiarea de manufacturi de ale loru, pânsa de diverse calitati, camesi si póle cusute gata, stergare si inelitori, catrintie si siurtie, cingatori si fringhii, ciöreci si pieptare de lâna, valuri de panura s. a. s. a.

Éca dara ce insemnédia cultivarea portului nationale: Insémna tocm'a aceea la care tinde buna-öra chiaru

si guvernul Majestatii Sale in Ungaria, rehabilitarea si incuragiarea industriei de casa la toate poporale din statulu acesta. Nici-unu poporu din cate locuescu pe teritoriile vechiei Dacii si vechiei Panonii n'au avutu pana acum industria de casa mai intinsa si mai multipla decat o avuse poporul romanescu in toate provinciile locuite de elu, si ambele sexe ale lui au inceput a si schimba si corci portulu numai dupa revolutiune sub preteste de nimicu, precum ca voru se se presente mai civilisati, ca manufacturele din casa i costa mai multu, ca portulu albu alu femeiloru romane prea cere grija multa; cere dieu acel'a, ca femeia se fia totdeauna spalata si curata, ca ce e dreptu, nimicu mai uritu si mai gretiosu decat o haina alba innegruta, patata si tavalita; inse tocm'a in acesta sta ascunsu misteriu ascetui portu; elu cere apa multa si bratia resfrante pana in cote.

Dupa toate acestea nu ne indoimu intru nimicu, ca lectorii nostri au intiesu pe deplin scopurile reginei, ca si pe ale tuturor femeiloru din societatea mai inalta, cum si ale barbatiloru, candu insistu cu perseverantia pentru cultivarea portulu romanu. Nu se intielege aci numai acelu portu de salonu, de parada, de luxu, care ni se presenta la diverse ocazioni in societatea superioara, si care cu catu este mai maiestritu, mai complicatu, mai abatutu dela originalele sale simple si naturali, prin urmare si focu de scumpu, cu atatu este si mai calificatu de a sparia, a instraina dela elu pe familii si a le inpinge ca se si alaga altele din nemarginit'a varietate pe care offeru si chiaru in punu tiranesce croitorii si modistele din Parisu, alu caroru gustu bunu sau si forte reu, adesea desuchiatu, domina preste toate poporele continentali si transmarine. Sub terminulu de portu nationalu se intielegu aci nu numai vestmentele purtate de barbatu si de femeia, ci tota industria de casa produsa de bratiile femeii romane si supraveghiata de ochii ei. Asia scopulu este, ca capitalulu bratiloru dela milioane de femei, in parte si de barbati se lucre si se fructifice neincetatu, averea nationala se crasca insutitu si inmiitu, din aceea mijlocele de cultura adeverala se ajunga in toate partile; familiile se invetie a castiga neincetatu, se se dedea si la unu traiu ceva mai bunu, la locuinte mai curate si mai sanetose, se se mai desvolte si gustulu; dieci de miu persoane mai lipsite se afle ocupatiune remunerata la familiile mai avute, sentimentulu valorei proprie nationali se prinda radecini totu mai afunde, scurtu se ne scimu demni de numele nostru nationalu, pe care ni'lu damu noi insine de miu de ani in limb'a nostra.

G. B.

Academia romana.

Anulu 1889—90.

A. Personalulu Delegatiunii.

Presiedinte alu Academiei Romane dlu *Kogalnicen M.*
Asesori (Vice-Presiedinti) din Sectiunea literara

dlu *Hasdeu B. P.* Din Sectiunea Istorica dlu *Ionescu N.* din Sectiunea Sciintifica dlu *Aurelianu P. S.*
Secretariu Generalu (pe 7 ani, 1884—1891), dlu *Sturdza D. A.*

B. Personalulu Sectiuniloru.

I. Sectiunea literara.

Presiedinte dlu *Maiorescu T.* (Bucuresci).

Vice-presiedinte dlu *Negruzi I.* (Bucuresci).

Secretariu (pe 7 ani 1883—1890). dlu *Sionu G.* (Bucuresci).

Membrii: domnii *Alexandri Vasilie* (Parisu), *Caragiani Ioanu* (Iasi), *Chitiu Georghe* (Bucuresci), *Hasdeu B. P.* (Bucuresci), *Quintescu N.* (Bucuresci), *Romanu Alexandru* (Budapesta), *Sbiera Ioanu* (Cernauti), (2 locuri vacante).

II. Sectiunea istorica:

Presiedinte dlu *Urechia V. A.* (Bucuresci).

Vice-pres. dlu *Papadopolu-Calimachu A.* (Tecuci).

Secretariu (pe 7 ani 1886—1893) dlu *Maniu Vasilie* (Bucuresci).

Membrii: domnii *Babesiu Vicentiu* (Budapesta), *Baritiu Gheorghe* (Sibiu), *Ionescu Nicolae* (Iasi), *Kogalnicenu M.* (Bucuresci), *Marianu S. Fl.* (Suceva), *Marienescu A. M.* (Buda-Pest'a), *Melchisedecu P. S. S. Ep.* (Romanu), *Odobescu A.* (Bucuresci), *Sturdza D. A.* (Bucuresci).

III. Sectiunea sciintifica:

Presiedinte dlu *Kretzulescu N.* (Bucuresci).

Vice-presiedinte dlu *Falcoianu St.* (Bucuresci).

Secretariu (pe 7 ani 1886—1893) dlu *Stefanescu Gr.* (Bucuresci).

Membrii: domnii *Aurelianu P. S.* (Bucuresci), *Bacaloglu Em.* (Bucuresci), *Cobalcescu Gr.* (Iasi), *Felix Dr. I.* (Bucuresci), *Ghic'a Ioanu* (Londra), *Poni Petre* (Iasi), *Porcius Florianu* (Rodna), *Teclu Nicolae* (Viena).

C. Personalulu Comisiuniloru.

I. Comisiunea permanenta a Bibliotecii Membri: dlu *Sionu G.*, secretariu alu Sectiunii literare, dlu *Maniu V.*, secretariu alu Sectiunii istorice, dlu *Stefanescu Gr.*, secretariu alu Sectiunii sciintifice.

II. Membru conservatoru alu colectiunii numismatice: dlu *Sturdza D. A.*

III. Comisiunea pentru cercetarea cartiloru tiparite intrate la concursu pentru:

Premiulu *Nasturelu-Herescu* din seri'a B, de 4,000 lei, destinatu celei mai bune carti in limb'a romana, cu continutu de ori-ce natura, tiparita dela 1 Ianuarie pana la 31 Decembre 1889; si

Premiulu *Statului Lazaru* de 5000 lei, destinatu unei carti scrise in limb'a romana, cu continutu sciintificu, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1888 pana la 31 Decembre 1889, sau celei mai importante inventiuni sciintifice facute dela 1 Ianuarie 1888 pana la 31 Decembre 1889.

Membrii: din Sectiunea literara:

Domnii: *Hasdeu B. P., Maiorescu T., Quintescu N.*

din Sectiunea istorica:

Domnii: *Baritiu G., Ionescu N., Papadopolu Calimachiu A.*

din Sectiunea stiintifica.

Domnii: *Bacaloglu Em., Kretzulescu N., Stefanescu Gr.*

IV. Comisiunea pentru cercetarea lucrarilor prezentate la concursul premiului statului Eliade-Radulescu de 5,000 lei, pe anulu 1890:

„Istoria scóleloru in tierile romane in prim'a jumetate a secolului XIX pàna la anulu 1864“: *Ionescu N., Sturdza D., Urechia V. A.*

V. Comisiunea pentru cercetarea càrtiloru didactice, cari se voru presentá la concursul Premiului Asociatiunei Craiovene pentru desvoltarea invetiamentului publicu, de 1500 lei, pe anulu 1890: *Caragiani I., Odobescu A., Poni P.*

VI. Comisiunea pentru càrtile didactice din fondulu Ioanu Fetu: *Aurelianu P. S., Stefanescu Gr., Sturdza D.*

VII. Comisiunea pentru revisuirea Regulamentului generalu: *Brànzea Dr. D., Maiorescu T., Sturdza D.*

VIII. Comisiunea pentru explorarile dela Cucuteni: *Cobàlcescu Gr., Papadopolu-Calimachiu A., Stefanescu Gr., Urechia V. A.*

Propunerea si proiectulu dlui Vas. Al. Urechia.

membriu alu academie, senatoru, profesoru, fostu ministru alu instructiunei publice, facuta la senatu in interessulu stiintei istorice si pentru desteptarea consciintei nationale.

Domniloru senatori!

Grij'a de monumentele trecutului este, pentru popórele pline de vitalitate, o necesitate a propriei loru desvoltari, càtu si o trebuintia stiintifica culturala.

Desbaterile provocate daunadi de onor. D. Stefanu Grecenu asupr'a bisericei Sarindarului si atentiunea ce a datu Senatul acestoru desbateri, 'mi au permisu se credu sositu momentulu, càndu Romani'a simte necesitatea a'si da o lege pentru ingrijirea monumentelor sale de ori si ce categorie.

Inca din 1881/82 amu atrasu atentiunea Camerei deputatiloru asupr'a acestei necesitati si amu si fostu isbutitu a aduce la votulu aprópe unanimu alu acelei Camere, in siedinti'a sa dela 3 Februarie 1882, unu proiectu alu meu de lege pentru infiintarea unei comisiuni insarcinata cu „*conservarea monumentelor nationale*“.

Acestu proiectu de lege, votatu de Camera, a fostu apoi adusu in desbaterile Senatului, dar schimbarile su-

pra-venite in persónele de pe banc'a ministeriala au facutu se remàna proiectulu de lege in cestiune uitatu in cartónele nóstre dela Senatu.

Astadi avemu la ministerulu de culte si instructiune publica unu barbatu de competinti'a càruia nimeni nu se induoiesce. Faptulu cà unu membru din Parlamentu, ori-care, s'ar decide a usiurá complexá lucrare a acestuiu competentu ministru, nu póte alterá in nimicu propriile merite ale acestuia. 'Mi place a crede cà D. Maiorescu va vedea cu placere hotarirea ce iau de a readuce pe calea initiativei parlamentare, in desbaterile Senatului, unu proiectu de lege, ce — negresitu — nu ar lipsi D-sa însusi a ni'lu aduce, dèca unu ministru, fia elu càtu de capabilu, ar putea face tòtu ce astépta dela noi tier'a. Cacaacteristic'a adeveratului meritu este acésta, de a nu fi ofuscatu de nazuintiele altor'a spre a lucrá. Si D. ministru alu cultelor si instructiunei publice, de siguru va vedea cu simpatie nazuintiele mele, ale unui amicu neinsemnatu, dar zelosu si devotatu alu culturai romane, si va sprijini si povatiui cu sfatulu si autoritatea sa mare aceste nazuintie.

*

Proiectulu ce amu onóre a propune studiulu D-vóstre, D-loru senatori, nu este acelu dejá votatu de Camera in 1882, ci multu adausu si modificatu, dupa nouele trebuintie asupr'a càrora 'mi amu fixatu atentiunea, cu ocasiunea studiiloru mele istorice, dela 1882 încóce.

Proiectulu meu de lege pentru instituirea unei „*comisiuni conservatóre a monumentelor nationale*“ are in vedere:

- a) Monumentele de ori-ce specie, cu referintia la istoria natiunei romane si a solului ce ea ocupa;
- b) Bisericile si monastirele, si
- c) Organizarea unei tabule generale teritoriale.

*

Ori càtu de seraci, suntem in monumente de natura curatu istorica, totu sunt càtev'a resturi si ruine, cari au scapatu de casmaua ignorantiei trecúte. Monumentele daco-romane si cele proprii, cá la Cetatea Némtiului, ruinele dela Tèrgoviste, Cerdaculu lui Ferent, Crucile lui Resvan si mormintele multoru domni, se cuvine se fia mai bine ingrijite. Astadi cine se ocupa de ele in modu atentu, piosu, afectuosu? Silinti'a *cutarui ministru* de a le protege nu a fostu o lucrare urmarita si nu a avutu efectulu doritu, pentru-cà mesurile ce s'au luat cu referintia la aceste monumente, nu au fostu pe *temelie de lege*.

Proiectulu meu de lege are, deci, in vedere asemenea monumente de natura curatu istorica.

*

Documentele cele mai pretiósie si cele mai domiritu si luminos graitóre ale istoriei nóstre sunt, cum ve spunea si dlu Stefanu Greceanu, bisericile, monastirile ridicate de Domnii nostri, mai adesea intru amintirea unui gloriosu resboiu facutu pentru aperarea tieriei. Temeliile multor'a din altarele nóstre zacu pe osemintele

celoru caduti pentru apararea dreptatiei, a patriei, a romanitatiei.

Voiu adaugi ca monastirele si bisericile noastre sunt aproape si unicele manifestari ale culturii, ale dezvoltarii simtiului pentru frumos, pentru arta alu strabunilor nostri.

Din acestu indoitu punctu de vedere — fara a mai ne referi la simtiementulu posteritatiei, alu religiositatiei — este de asteptatu, este de pretinsu, ca si guvernul si individe se ingrijésca din ce in ce cu mai multa atentiune de acele biserici si monastiri, cari presinta caracterele unui monumentu nationalu, fia istoricu, fia de arta.

Unu regulamentu domnescu a intervenitu in acestu sensu inca din 1874; dar lasa ca acela este incompletu, apoi nici a pututu pune stavila maniloru sacrilege, cari, sub unu pretextu ori altulu, fia chiar sub cuventu de imbunatatiri si restauratiune, au alteratu, ori profanatu, candu n'au nimicitu chiar, mai multe din cele mai frumoase monumete ale artei romane.

N'asi avea, spre a ilustra asertiunea mea, de catu se amintescu ceea-ce in anii din urma s'a petrecutu chiar sub ochii guvernului, chiar in Capitala tiei, cu pretinse restaurari, ca a bisericiloru Stavropoleos, a Schitului Magurenu, etc. In loculu minunatei si originalei biserice a Schitului Magurenu s'a ridicatu o biserică fara absolutu nici o valóre artistica.

Este urgentia pentru unu proiectu de lege, care, *clasandu tote manastirele si bisericile in monumente nationale artistice ori istorice*, se oprésca pe viitoru atingerea lor de mani profanatore, cari in loculu manifestatiuniloru originale ale gustului architecturalu, sculpturalu si picturalu strabunu, se ne dea — ca la Schitului Magurenu — composite de stiluri baroce, priverliste de ziduri cari n'au alta aspiratiune decatu a fi prospetu muruite de tencueli si de vapseli tipatore si de acoperisuri, cari substituite acoperisieloru si turleloru pururea originale ale artei vechi, se resfatia pretentiöse si ridicole sub tinicheaua ce oglindesce la lumin'a sórelui decăderea gustului nostru nationalu.

Proiectulu ce amu onóre a ve propune, voiesce se impedece pe viitoru macar asemenea profanatiuni.

*

Intre documentele istorice sunt a se socoti si uricile, hrisóvele, actele de ori-ce natura, cu referintia la posesiuni de imobile.

Codulu civilu in vigóre, urmarindu unu eminentu scopu, acela de a regularisa definitivu proprietatea de imobile in tíera, a hotaritu ca este perfecta ori-ce stapànire documentata linistita pe 30 de ani din urma. Acést'a bine chibzuita, din respectu economicu, dispozițiune a codului civilu, a facutu inutile vechile hrisóve si zapise ale proprietatii.

Apoi acele zapise si hrisóve sunt cele mai luminoşe documente ale istoriei noastre. In asemenea acte putemu afla respunsurile cele mai lamurite la tote intrebarile de cronologié, de familii, de institutiuni administrative, juridice si in genere de ori-ce categorie. Ba chiar multe din aceste documente sunt pline de infor-

matiuni precioşe despre faptele si resbóiele Domniloru nostri, pe langa ca numai prin ele putemu face istori'a nomenclaturei noastre topice.

Cum nu putemu decatu a aprobá punctulu de vedere alu legiitorului, care a marginitu documentarea proprietatii la 30 de ani de ultim'a stapànire, noi cercamu, prin proiectulu nostru de lege, se asiguramu si neperderea — ca inutile — a vechiloru documente. Spre a atinge acestu scopu propuiu organisarea, sub *comisiunea conservatore monumentelor nationale*, dupa pild'a vecinei tieri Austri'a a unei *tabule teritoriale*. La acést'a tabula, in modu *obligatoru*, dar scutitu de ori-ce spese pentru proprietari, acestia voru presintá, in terminu hotaritu spre inscriere, decopiare si respectivu traducere, tote zapisele si hrisóvele; inscristurile vechi ale proprietatii lor.

Eu speru ca, daca propunerea mea va avea onórea se se renduiasca la comisiunea de 5 prevediuta de regulamentulu nostru, vomu avea in acea comisiune unu colegu mai familiarisatu decatu mine in legile civile, care va aflá mijloculu prin care presintarea la tabula a vechiloru documente ale unei proprietati, se nu lase proprietariului nici o sfiala, ca inscrierea acelor acte ar putea da cuiva ocaziune de a invalui proprietatea in veri unu procesu; din capulu locului, eu — intemeiatu pe codulu civilu, — afirmu ca acestu faptu nu póte fi posibilu, decá tabul'a nu cere presintarea veri-unui documentu mai recentu decatu anulul 1800.

*

Nu potu, domniloru senatori, in acést'a propunere grupa detaliile proiectului de lege. Le voi aduce inaintea comisiunei D-vóstre decá, repetu, propunerea mea va avea onorurile unui votu simpaticu afirmativu alu D-vóstre si va fi recomandata studiului comisiunei regulamentare.

Se cade totusi se adaugu, ca nici latura budge-tara a proiectului meu nu va fi anevoioşa, de óre-ce in comisiune eu credu se se introduca aproape exclusivu membri onorifici din Academie, din invetiamentu si din ministerulu cultelor si instructiunei publice.

Terminu, plinu de sperantia in reusit'a propunerei mele, dupa-ce amu vediutu, mai ieri inca, aspectulu seriosu si cultu alu senatului in desbaterea provocata aci de onorabilulu nostru colegu D. St. Grecenu.

V. A. Urechia.

Diagnosele Cryptogameloru vasculare, care provinu spontaneu in Transilvani'a.

De Florianu Porcius, Cav. alu ordinului corónei de feru class'a III., vice-capitanu emerit.

Numerulu acestoru cryptogame e in proportie cu plántele phanerogame spontanee ale Transilvaniei fórte micu, abia 2%. Cu tote acestea, astfeliu de plánte sunt botanistiloru indigeni mai puçinu cunoscute, din cauza, ca organisatiunea lor difera esentialminte de plántele phanerogame, prin urmare se recere unu studiu specialu pentru acelea.

La descrierea acestor plante m'au indemnau două inpregiurari: despre o parte, că se facu posibilu acelu, cari se ocupa, sau se voru ocupá in viitoriu cu flor'a acestei tieri, a le putea in mai deaprobe cunosce, a le determiná, iara despre alta parte, că se contribuiescu si eu, câtu de puçinu, la literatur'a romana prin introducerea de termini tehnici proprii sciintiei botanice, cari altcumu ar remânea necunoscuti.

Sub numirea de Cryptogame in genere se intielegu acelea plante, ce nu posedu organe sexuale vizibile cu ochii liberi dupa modelulu celor dela plantele phanerogame si care si in respectulu organizatiunei lor stau pre unu gradu mai inferioru.

Linné a numitu acesteia plante *Cryptogamia*, adeca cu fructificare intru ascunsu, presupunendu, că organele lor de generatiune nu sunt cunoscute. Acestea se mai numescu si *Agamae*, adeca plante cu casatorie clandestina sau si *Acotyledones*, pentrucă semintiele lor (sporii) nu posedu cotyledoni, că celea dela phanerogame.

Cryptogamele se dividu in două grupe mari: in cryptogame *vasculare* si in cryptogame *celulare*.

La celea vasculare este corpulu lor compus din tiesetura celulara si din fasciculi vasculari, iara la celea celulara consista numai din tiesetura celulara.

Obiectulu acestei scrieri formédia numai Cryptogamele vasculare, ce sunt pana acum cunoscute că provenitóre in Transilvani'a. Celea celulara, fiindu despre o parte multu mai numeroase, iara despre alta parte mai puçinu scrutate, prin urmare in cea mai mare parte inca necunoscute, remanu afara din cadrulu acestui tractatu.

Organele, prin care se reproducu cryptogamele vasculare, consista din nescari globurile forte mici, ce se numescu *Spori*. Acesti spori consista din o massa mucilaginoasa, uneori granulosa inchisa in o membrana simpla, ori si dubla, inse fara urma de cotyledoni. Sunt spori mari (macrospori) si spori mici (microspori).

Acesti spori, cari represinta semintiele dela plantele phanerogame, sunt inchisi in unu feliu de capsule sessile ori si pedunculatate, ce porța numirea de *Sporangii*. Uneori acesteia sporangii sunt inchise in unu organu coriaceu ori membranaceu, globos ori ovalu, care se numescu *Sporocarpium*. Sporocarpium corespundu fructelor dela phanerogame.

La o parte insemnata dintre plantele, ce se voru descrie mai la vale, sunt sporangiume aglomerate in grupsiore separate, ce se numescu *Sori*. Acesti sori sunt la celea mai multe genuri inveliti celu puçinu la inceputu prin unu velu subtilu si membranaceu, care mai tardiu se desface si care porța numirea de *Indusiu*.

Din spori se desvólta pre timpul germinatiunei lor unu corp propriu (intermediaru), ce se numescu *Prothaliu* sau *Proembrion*, pre care se produc ori ambele organe sexuale: *Anteride* si *Archegonii*, ori si numai unulu din acesteia organe.

Anteridele conținu numeroase *Spermatozoide*, care corespundu staminelor (organelor sexuale masculine dela plantele phanerogame), iara archegoniume, care corespundu pistilelor (organelor sexuale feminine), conținu nescari globurile, din care dupa ce devinu fructificate prin spermatozoide, se produc plante noi, ce porța sporangii, pre cându prothaliulu pere.

Prin această procedere de regeneratiune inca se deosebescu cryptogamele de phanerogame, fiindu că la acesteia din urma se produc plante noi fructifere imediatu din semintie.

Pentru a crea o uniformitate in descrierea plantelor si a nu da locu la intielesuri ambigue si contradicatóre, inca renumitul Linné a introdusu asia numiti *termini tehnici* in sciintia botanica, prin care se desemne cu precisiune si pre scurtu diversele caractere si forme morfologice ale plantelor.

Linné, care a scrisu in limb'a latina, a numitu conținutul acestor termini „*terminologie botanica*“ sau si „*limba botanica*“.

Cu timpu parte s'au inmultitu acesti termini, parte li s'a datu alta semnificatiune.

O asemenea procedere s'a introdusu si in celealalte limbi culte ale Europei: in limb'a franceza, englesa, germana, italiana, etc.

Necesitatea unei terminologie in limb'a romana e cu atatu mai simțita, cu câtu pentru unu insemnatu numeru de caractere si de forme nici nu esista cuvinte populare; de aceea, că se evitu circumscrieri, care s'ar fi repetatu forte desu, m'am folositu si eu de acei termini, ce sunt usitati in limb'a latina, acomodandu-i limbei romane.

Că se póta fi intielesi acesti termini, urméza aci o scurta explicare, de sine intielegendu-se, că numai in câtu se referesce la plantele ce se descriu.

Fia-care *foie* sau *frundia* consista din două parti: din partea inferióra, adeca din o coditia, care de comunu e mai subțire si mai multu mai puçinu rotunda si care se numesce la plantele phanerogame *Petiolu* iara la celea Cryptogame *Stipite*, apoi din partea superióra, care e de comunu mai lata si esplanata, si care porța numirea de *Lamina*.

Cându lamin'a nu e divisa, se dice a fi *foia* sau *frundia intréga, simpla*.

Lamin'a intréga póte fi inse pre margini *dentata, serrata*, ori *crenata*. In tóte acesteia casuri nu potu patrunde incisurile (taieturile) mai profundu de a 4-a parte din jumatarea latitudinei laminei.

Se dice a fi:

dentatu, cându dentii sunt la vèrfu acuti si nu indereptati spre vèrfulu laminei;

serratu, cându dentii la vèrfu acuti sunt indereptati spre vèrfulu luminei ori au asemenare cu dintii dela unu ferestreu;

crenatu, cându vèrfulu dinților e rotundu sau rotundatu, nu acutu (nu ascuțitu).

Duplicatu-dentatu, duplicatu-serratu si duplicatu-crenatu se dice atunci, cându fia-care dintre acesteia feliiuri de denti mai porța pre spatele sale câte unu dente o seratura sau o crena.

Daca incisurile patrundu pana către a treia parte din jumatarea latitudinei laminei, iara segmentele sunt de comun cam late si la vèrfu obtuse sau rotundate, se dice a fi *lamina lobata*.

Spatulu intre lobi, daca e la bas'a acestora rotundatu, se numesce *sinu, sinuri*.

Terminii: *Denticulatu, serrulatu, crenulatu, lobulatu* arata o forma diminutiva.

Cându lamin'a nu e nici dentata, serrata, crenata sau lobata, se dice a fi: *de totu intréga*.

Cându incisurile pãtrundu pâna câtra mijloculu dela jumãtatea latitudinei laminei sau si puțnu mai profundu, se dice a fi lamina, sau in genere fôia, frundia: *penatifida*, iara cându pãtrundu pâna la nervulu mediu sau aprópe de acestu nervu, se dice a fi *penatpartita*.

Segmentele acestoru lamine se numescu propriaminte *lacinii*, cu preferintia daca sunt mai inguste si la vârful acute. De multeori inse se desémna aceste lamine si cu terminulu generalu de *segmente*.

Fôie s'au *frundia penata* (simplu penata) e aceea, la care nervulu mediu alu laminei e transformatu in o coditia, ce se numesce *Petiolu comunu* (primariu) si acesta pórtã pre ambele sale laturi oposite dóue ori mai multe foliôle între sine deplinu separate, care se numescu cu deosebire la cryptogamele vasculare: *Pene (Pinnae)*, pentru-cã lamina (sau frundia) are asemenare cu o péna.

Fôie s'au *frundia bipenata* (duplicatu-penata, duplu-penata) se numesce aceea, alu cãrei petiolu comunu primariu e divisu in petioli comuni secundari (divisiune secundare) si acesti petioli secundari pórtã foliólele, care au numirea de *Penule (Pinnulae)*. Acestea penule incepu de comunu immediatu in bas'a petioliloru comuni secundari.

Cându inse la acesti petioli comuni secundari penulele nu incepu immediatu la bas'a loru, ci dupa unu intervalu óre care (care corespunde cu unu atare intervalu alu petiolului comunu primariu lipsitu de petioli secundari), se numesce fôia sau frundia: *ternatu-bipenata*.

Fôie s'au *frundia tripenata* (triplicatu-penata, triplu-penata) e aceea, la care si petioli secundari sunt divisi in petioli tertiaru (divisiune tertiarã), si acesti petioli tertiaru pórtã penulele.

Se intielege de sine, cã foliólele sau penele si penulele inca potu fi de totu intregi, sau si dentate, serrate, crenate, lobate, penatifide, penatpartite (laciniãte).

Se numesce:

Spica (spice) aceea inflorescentia (ordinarea si situati'a generalã a floriloru, fructelor, sporangiiloru, pre tulpina si pre celealalte organe, ce le pórtã, in cãtu nu provinu solitari in axilele foiloru adeverate), la care mai multe flori, fructe, sporangii sunt sesiile longitudinalminte pre unu peduculu*) comunu. De es. la grãu, secara.

Panicula, cându pedunculu comunu primariu e prelungitu si la diferite inaltimi divisu in pedunculi secundari s'au si tertiaru si acesti pedunculi (pediceli) pórtã florile, fructele, sporangiile. De es. la ovesu.

distice, cându foile, florile, fructele, sporangiile sunt dispuse la vedere in dóue serii oposite.

tetrastice, cându aceste organe sunt dispuse in patru serii. In fñnutulu de aci se folosescu terminii: *in dóue muchi*, *in patru muchi*.

verticilatu, cându trei, ori mai multe flori, foi, rami, ramurele se afla situate cu bas'a loru in jurulu unui organu comunu totu la aceeași inaltime.

*) La flori, fructe, sporangii se numesce coditi'a acestor'a *Pedunculu*, iara la divisiunea secundara si tertiarã *Pedicelu*, *Pediceli*. Uneori la Cryptogamele vasculare se dice in locu de pedunculatu: *stipitatu*.

Rhizoma, aceea parte infima a tulpinei sau a stipitelui, care in forma de radacina se târàie prin pãmentu, de comunu in linie orizontala.

fasciculatu, cându mai multe flori, foi (frundie) rami, ramurele emitu dela o axie comuna, unde stau indesuite.

glomeratu, daca aceste organe stau între sine preste totu indesuite.

terminalu, ce se afla la vârfulu unei tulpine, ramu, ramurele, fôie sau frundie.

articulatu, ce consiste din dóue ori mai multe bucati suprapuse si deplinu intrunite si pre la inchiãturi de comunu mai multu mai puçinu ingrosiate.

Bucatile dintre inchiãturi se numescu *Internodii*.

Fibre, organe lungi si filiforme, ce emitu din radacina si pãtrundu in pãmentu in directiune verticalã.

repentu, se dice despre aceea tulpina sau despre acei rami, ce jacu asternuti la pãmentu si emitu radacini in intrég'a loru dimensiune. Uneori se desémna cu acestu terminu si acelea radacini, care ca rhizome se afla aprópe de suprafati'a pãmentului emitendu fibre.

perenalu, se referesce la plãntele lemnóse, sau si la acelea plãnte erbace, alu caroru radacini duréza mai multi ani in pãmentu, pre cându tulpinele supraterranee peru in totu anul si iarasu resaru altele nóue din aceeași radacina.

radicantu, se dice despre acelea plãnte, care prin ajutoriulu de radacinutie se sustñnu pre alte plãnte streine, sau si despre acelea, care in partea, in care jacu la pãmentu, emitu radacinutie.

Bractee, acelea foitie, mai adeseori fórte mici si subtile, ce sunt situate immediatu la bas'a unei flóre sau la bas'a sporangiiloru, ori si in apropiere de aceste organe si se deosebescu de celealalte foi ale acelei plãnte prin form'a, dimensiunea si de multeori si prin colórea loru.

Squame, acelea foitie mici, care dupa consistenti'a si form'a loru au incãtva asemenare cu solzii pesciloru.

Palee, la Cryptogamele vasculare unu feliu de peri tare complanati, la basa dilatati, fórte subțiri si lungu — acuminati, de comunu brunu ori palidu si deodata lucitori.

Involucru, unu feliu de invalidóre consistentã din un'a, dóue ori mai multe foitie, ori si bractee, separate ori si între sine concrescute, ce sunt situate simetrice la bas'a pedunculiloru floriloru sau la bas'a soriloru, si nu se potu considerã nici de calice nici de perigonu.

Vaginã, unu organu tubulosu, ce infasiura tulpin'a sau ramii in forma de inelu. Acestu organu se produce prin concrescerea unui verticilu intregu de foi diminuate.

fastigiãtu, cându ramii sau pedunculi floriloru (sporangiiloru), ce emitu din diferite puncte supraposite, ajungu cu vârfulu lor la aceeași inaltime.

dichotomu, cându tulpin'a, ramii, ramurele sau alte organe sunt divise de repéte ori totu cãte in dóue parti (córne).

furcatu, cându acésta divisiune are locu numai o singura data (nu de repéte ori).

(Va urmã).

PARTEA OFICIALA.

Nr. 119/1889.

Procesu verbale

alu comitetului Asociatiunii transilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului român, luatu in sedinti'a dela 9 Maiu n. 1889.

Presiedinte: G. Baritiu. Membrii presenti: Ioanu Popescu, Elia Macellariu, P. Cosm'a, I. V. Russu, Dr. Il. Puscariu, I. Hannea, B. P. Harsianu, Gerasimu Candrea cassariu.

Secretariu: Dr. I. Crisanu.

Nr. 41. M. Candrea studentu de class'a IV la gimnasiulu romanu din Bradu, si stipendiatu alu Asociatiunii transilvane, 'si legitimédia sporiulu făcutu in studii in semestrulu I, alu anului scolariu curentu. (Ex. Nr. 54/1889).

— Spre sciintia. Testimoniulu substernutu 'i se retrimite stipendiatului cu aceea, că stipendiulu 'i se lasa si pe viitoriu in folosire.

Nr. 42. D-nulu Robert Gutt antestatatorulu vecinatati din suburbiulu-josefinu intemeiatu pe §. 16 din statutulu pentru vecinatati alu cetatii Sibiului, ne recerca a incuviintia dreptu contribuire in scopulu sustinerii vigliei de nópte din vecinatate si pentru edificiulu scolariu, altfelu scutitu de dare, dupa-care se mesura, conformu statutului, numitele contribui, aproximativu sum'a de 5 fl. v. a. la anu, motivandu indreptatirea recercarii cu aceea, că numit'a contribuire se ridica dupa tóte edificiile scutite de dare aflatóre in vecinatate (Ex. Nr. 77/1889).

— In vederea, că Asociatiunea contribue la sustinerea vigliei de nópte in vecinatate pentru edificiu propriu de cătra strad'a morii Nr. 8). cu o suma considerabila; in vedere că edificiulu scolariu alu Asociatiunii, abstragându dela aceea, că pentru menitiunea ce o are, e scutitu de dare, este situatu in curte inapoi, si nu 'i in spre strada: comitetulu nu afla a satisface amintitei recercarii antestatatorulu vecinatati din suburbiulu-josefinu.

Nr. 43. On. Directiune a insotirei de anticipatiuni si creditu „Hunedóra“ in Dev'a, incunoscintiaza comitetulu, că adunarea generala din acestu anu a numitei insotiri a votatu pe sém'a scólei de fete a Asociatiunii sum'a de 15 fl. care suma s'a si transpusu la cass'a Asociatiunii. (Ex. Nr. 115/1889).

— Cu multiamita spre sciintia, avându a se adeverii primirea sumei votate.

Nr. 44. Secretariulu II. alu asociatiunii raportédia că, in urm'a informatiuniloru ce le a primitu dela D-nulu presiedinte alu Asociatiunii pãrintele tinerului Andreiu Borgovanu, studentu de clas'a I gimnasiala, căruia prin conclusulu comitetului dto 27 Octombree 1888 Nr. 335 Nr. prot. 162 'i s'a fostu votatu stipendiulu de 60 fl. v. a. pe anu din fundatiunea Galliana si din considerarea, că se trage din famili'a fundatorelui, stramutându-se, dimpreuna cu parintii sei, cu domiciliulu in Bucuresci, a renuntiatu la numitululu stipendiulu, si propune:

a) stipendiulu de 60 fl. v. a. din fundatiunea „Galliana“ se declara de vacantu, avându a se conferii si pentru anulu scol. curentu;

b) in vedere, că intre numerosii tineri, cari au reflectatu la acestu stipendiulu atunci, cându acela s'a conferitu tinerului A. Borgovanu, s'a aflatu si Ioanu Mog'a stud. de classa II la gimnasiulu de statu din Sibiü, carele in considerarea atestatorulu sale si mai alesu in considerarea starii sale familiare, ar fi avutu cele mai multe sianse pentru obținerea acestui stipendiulu, pentru casulu, cându nu s'ar fi aflatu intre concurenti nimenea, carele sè se traga din famili'a fundatorelui, in vederea, că numitululu Ioanu Mog'a prin hãrtia dto 8 Martie a. c. si-a renoitu cererea, pentru de a 'i se aplacida stipendiulu din cestiune pentru casulu, daca ar veni in vacantia: stipendiulu de 60 fl. v. a. din fundatiunea „Galliana“ se confera, si fãra a se mai escrie concursu, tinerului Ioanu Mog'a. Membrulu P. Cosm'a face urmatórea propunere: Considerându, că stipendiile „Asociatiunii“ se potu conferii numai in urm'a concursului publicatu in organulu Asociatiunii, propunu, că pentru acestu stipendiulu devenitu vacantu, sè se escrie concursu cu terminu scurtu, ér' suplic'a nóua a tinerului Ioanu Mog'a sè se pastreze si sè se resólve deodata cu cele intrate la terminu. Punându-se la votu: (Ex. Nr. 79/1889).

— Se primesce din propunerea secretariului numai partea cuprinsa la punctulu a) dimpreuna cu propunerea facuta de membru P. Cosm'a.

Nr. 45. Directiunea dela scól'a civila de fete cu internatu a Asociatiunii prin hãrtia dto 1 Maiu a. c. Nr. 52 substerne spre revisuire procesulu verbalu, luatu in conferinti'a dela 29 Aprilie a. c. a corpului didacticu dela numit'a scóla. Din procesulu substernutu se vede intre altele:

a) că invetiatorulu Mihaiu Pèrvu, avându in vedere conclusulu comitetului Asociatiunii dto 17 Aprilie a. c. Nr. 109 pt. prt. 37 referitoriu la depunerea din partea invetiatoriloru angagiati la scól'a Asociatiunii a examenului prescisu de cualificatiune, si nefiindu siguru, daca va fi sau nu numitu definitivu in functiunea ce o ocupa, si daca in urmare va primii sau nu remuneratiunea, ce i s'a pusu in perspectiva prin aretatulu conclusu alu comitetului, declara că nu se va duce la facerea numitulului examenu, si altfelu avându densulu, pe bas'a cualificatiunii sale si a legii, dreptulu de a mai servi inca unu anu că invetiatoriu provisoriu fãra examenulu prescisu; si in fine

b) că, totu cu privire la citatulu conclusu alu comitetului, invetiatorulu Dr. V. Bolog'a se declara că va face examenulu prescisu, si in fine

c) că invetiatorulu P. Spanu 'si reserva a da o declaratie in scrisu cu privire la provocatulu conclusu alu comitetului.

In legatura cu acestu procesulu verbalu directiunea dela scól'a Asociatiunii substerne si hãrti'a dto 27 Aprilie a. c. a invetiatorulu P. Spanu, in care numitululu invetiatoriu, aretându motivele, ce 'lu au indemnatu se cãra unu concediu mai lungu in scopu de a face examenulu prescisu de cualificatiune, declara, că numai asia va putea merge spre a face examenulu numitu, daca, cu abatere dela conclusulu luatu 'i se va acordá unu concediu cu incepere dela 8 sau 10 Maiu n. a. c. (Ex. Nr. 114/1889).

Avându in vedere, că in urm'a declaratiunii facute de invetiatorulu M. Pèrvu, numai dóue din puterile didactice ale scólei se voru duce spre a face examenulu prescisu de cua-

lificatiune si că si dintre acestea numai una reclama unu concediu mai lungu si că astfel, putându-se mai cu inlesnire face substituirile de lipsa, nu face trebuintia a se incheia mai de timpuriu anulu scol. curentu; avându in vedere de o parte motivele invetiatorului P. Spanu, pe care acesta 'si intemeiaza cererea pentru unu concediu mai lungu, ér' de alta parte impregiurarea, că chiar lipsindu dinsulu, scól'a nu va remânea fara invetiatori:

Partea aceea a conclusului comitetului dto 17 Aprilie a. c. Nr. 109 pt. prot. 37, care se refera la terminulu pentru ținerea examenelor publice la scól'a Asociatiunei se reasuma, avendu a se ținea acelea cá de obicei spre finea lunei lui Iunie; invetiatorului P. Spanu 'i se acórda concediulu cerutu cu incepere din 10 Maiu a. c., ér' invetiatorului Dr. V. Bolog'a 'i se dà totu in scopulu facerei examenului prescisu unu concediu din 18 Iunie a. c. avându ambii a se reintórce dupa absolvarea examenului, ce voru a'lu depune, spre a face cu clasele dela scól'a Asociatiunei la timpulu seu examenele publice prescise.

Nr. 46. La hárți'a inaltului ministeriu de culte si instructiune publica dto 10 Februarie a. c. N. 47862 referitóre la fundatiunea de 1000 fl. făcuta spre scopuri scol. de fericitulu I. Popu Bota din Alb'a-Iuli'a comitetulu decide: (Ex. Nr. 81/18889).

— Se solicitédia d-lu advocatu V. Basiot'a, eșecutorulu testamentului remasu dupa numitulu I. Popu Bota, a satisfaca cátu mai ingraba conclusului acestui comitetu dto 27 Martie 1888 Nr. 86 pt. prot. 25.

Nr. 47. Secretariulu II presenta unu proiectu de o noua arondare a despartiemintelor Asociatiunei.

— Se transpune spre examinare unei comisiuni in persónele Dloru G. Candrea, Elia Macellariu in contielegere cu secretariulu.

Nr. 48. Administratiunea diarului „Telegrafulu romanu“ presenta o șocotéla in suma de 3 fl. 30 cr. v. a. pentru publicarea unoru concurse.

— Se avisédia la cass'a Asociatiunei spre platire.

Nr. 49. Presidiulu raportédia, că dupa informatiunile, ce le a primitu, dorinti'a inteligentiei din Fagarasiu si giuru ar fi, ca ținendu-se contu de impregiurarile locale, terminulu pentru adunarea din estu anu a Asociatiunei sè se ficsedie pe 15/27 Augustu a. c. si dilele urmatóre. (Ex. Nr. 100/1889).

— Adunarea din est-anu a Asociatiunei transilvane se va ținea in Fagarasiu la 15/27 Augustu a. c. si dilele urmatóre, avându a fi incunoscintiate despre acésta locurile competente si despartiemintulu II alu Fagarasiului, si a se face pasii de lipsa, cá membrii Asociatiunei, cari voru dorí se participe la adunare, se póta caletóri pe căile ferate cu pretiuri reduse. Secretariulu, cassariulu si bibliotecariulu Asociatiunei primescu insarcinarea a pregatí rapórtele indatinate.

Nr. 50. Au intratu la comitetu taxe de membrii si de diplome dela: Porre Teodoru din Alb'a-Iulia, 5 fl. pro 1888; Lemeny Alexie din Borsi'a pro 1888 si 1889 10 fl.; Popu Augustinu in M. Laposiu, Manegutiu Nicolae din Poana, Sustai Nicolau in Brasiovu, câte 5 fl. pro 1889; Cuteanu Dumitru in Sacadate 5 fl. pro 1889; Germanu Ioanu in Bradu 2 fl. 50 cr. pro 1889; Ciobotariu Gabrielu in Ciuc-Ghimes, si Hodorénu Ioanu in Gherl'a, câte 5 fl. pro 1889; Ratiu Basiliu,

Danu Iuliu, Dr. Popu Stefanu, Maier Gregoriu, Duvlea Ilarie, Dr. Micu Alexie, Dejinariu Ioanu, Chisierénu Dumitru, toti din Fagarasiu, Popeneciu Iacobu in Branu, câte 5 fl. v. a. pro 1888; Lelutz Petru in Besinbach, Bellea Alecsie in Siercaia câte 5 fl. taxa de membrii pro 1888; si 1 fl. taxa de diplome; Catiaveiu Iosifu in Lis'a, si Mardanu Spiridonu in Sâmbata super. câte 5 fl. pro 1888 si 1889; Metianu Alduleanu in Arpasiu 5 fl. pro 1888; Nanu Dumitru in Resnovu, Voda Andreiu in Ormenisiu, câte 5 fl. pro 1889; Barcianu Sabinu in Resinari pro 1888 5 fl.; Popu Petru in Lugosiu 5 fl. pro 1889; Besianu Michaila in Lugosiu, Romanu Iosifu in Oradea-mare câte 5 fl. pro 1888; Dorobantiu Alexie in Câmpeni, 5 fl. pro 1889; Balanescu Dumitru, in Biseric'a Alba 5 fl. pro 1888; Maximu Georgiu in Sibiiu, Romontianu Alexie in Turd'a câte 5 fl. pro 1889; Moldovanu Nicolae in Blaju, Martinescu George in Lugosiu, câte 5 fl. pro 1888; Popelea Sim. in G. Szt.-Miclosiu 5 fl. pro 1889; Pinciu Ioanu in Caransebesiu, Borosiu Ioanu in Zabrány, câte 5 fl. pro 1888; Camer'a comerciala in Brasiovu 6 fl. pro 1889; Dr. Ilea G. in Baia de Crisiu 5 fl. pro 1889; Romanu Bretoiu Iosifu in Alb'a-Iuli'a 5 fl. pro 1888; Lucuti'a P. in Sibiiu, 5 fl. pro 1889; Besi'a Pavelu in Borgo-Prundu, Domide Gerasimu in Rodn'a-vechie, Scridonu Gavru in Naseudu, câte 5 fl. pro 1888; Ciocanu I. in Naseudu, 10 fl. pro 1888 si 1889; Tanco I. in Naseudu 3 fl. pro 1888; Dr. Moisilu Const., Pletos Gregoru ambii in Naseudu, câte 2 fl. 50 cr. pro 1889; Dr. Mehesiu Ludv. in Mehadi'a 5 fl. pro 1888; Baritiu George in Sibiiu, Munténu George in Vistea infer. câte 5 fl. pro 1889; Dr. Michaly Ioanu in M. Szigetu, 5 fl. pro 1888; Horvat Simeonu in Dev'a 5 fl. pro 1889; Crainicu Romulu in Dobr'a, Danila G. in Hunedóra, Lazariciu Ioanu in Dev'a, Moldovanu Alexie in Dev'a, Olariu Alexie in Guraszada, Simionasiu Ioanu in Dev'a, Balu Iosifu in Ilva-mare câte 5 fl. pro 1888; Francu Andreiu in M. Osiorheiu 5 fl. pro 1889; Ratiu Dr. I. Ioanu si Emili'a in Turd'a câte 5 fl. pro 1889; Dr. Maieru Nicolau in Seliste, Cretiu Ioanu in Sibiiu câte 5 fl. pro 1889.

— Spre sciintia, cu aceea, că membriloru noi se va estrada diploma usitata numai dupa-ce voru fi obținutu aprobarea adunarii generale a Asociatiunei.

D. u. s.

G. Baritiu m. p.,
presiedinte

Dr. I. Crisianu m. p.,
secret. II.

Verificarea acestui procesu verbalu se increde d-loru: Elie Macellariu, B. P. de Harsianu, Dr. II. Puscariu. S'a verificatu. Sibiiu in 11 Maiu 1889.

E. Macellariu m. p. B. P. de Harsianu m. p. Dr. II. Puscariu p. m.

Nr. 1311889.

Procesu verbale

alu comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana și cultur'a poporului romanu luatú in șiedinti'a dela 1 Iunie 1888.

Presiedinte: George Baritiu. Membrii presenti: E. Macellariu, I. St. Siulutiu, I. V. Russu, P. Cosm'a, Z. Boiu, I. Hanea, I. Popescu.

Secretariu: Dr. I. Crisianu.

Nr. 51. Secretariulu II raportéza, că la concursulu publicatu cu datulu 9 Maiu a. c. sub Nr. 119 pentru conferirea

stipendiului de 60 fl. v. a. pe anu din fundatiunea „Galliana“, au intratu în terminulu stabilitu 3 cereri, anume:

a) dela Ioanu Mog'a, studentu de clas'a II la gimnasiulu de statu din Sibiiu. Din documentele substernute se vede, că petentele invatia binisioru (are calculii „bunu“ si „indes-tulitoru“), e lipsitu, fiindu tatalu seu avisatu la plata de diurnistu in ceea-ce privesce susținerea familiei celei grele (cu trei copii);

b) dela Iosifu Schiopulu din Reghinu, studentu de clas'a III. la gimnasiulu ev. lut. din Reghinu. Din documente se vede, că petentele a doveditu sporiu „eminent“ in studii, e orfanu de tata cu alti 4 frațini, că nedispunendu mama-sa de nici o avere, intréga-i familia este avisata la ajutoriulu si spriginulu rudeniiloru;

c) dela Michailu Candrea din Neagra, studentu de clas'a IV. la gimnasiulu din Bradu. Dupa documente petentele dovedesce sporiu eminentu in studii, si e orfanu de tata cu alti 3 frațini, se însémna, că Candrea, fiindu de 19 ani, e cu multu prea inaintatu in etate pentru clas'a in care se afla, si se bucura de stipendiulu, altfelu micu, de 20 fl. din fundatiunea „Basiota“.

Secretariulu, facendu provocare la cele cuprinse sub Nr. 44 din procesulu verbalu alu acestui comitetu din 9 Maiu a. c. si avendu in vedere starea, ce resulta din datele de mai susu, propune spre stipendiare:

1. la locul primu pe Ioanu Mog'a studentu de clas'a II. gimnasiala, ér'

2. la locul alu doilea pe Iosifu Schiopulu, studentu de clas'a III gimnasiala.

Punendu-se cestiunea la votu:

— Comitetulu cu 5 contr'a 2 voturi respinge stipendiarea studentului Ioanu Mog'a, ear' cu 6 voturi contr'a 1 primesce a se conferi stipendiulu din cestiune tinerului propusu la locul alu II-lea, adeca studentului de clas'a III gimnasiala, Iosifu Schiopulu.

Nr. 52. Cererea sodalului tipografu, Nicolau Juganariu, din Brasiovu, pentru unu ajutoriu, spre a putea cerceta espositiunea din Parisu, si a putea face si alte caletorii in scopulu perfectionarii sale (Ex. Nr. 128/1889).

— Nu se póte considerá, nedispunendu Asociatiunea de mijlóce menite spre scopuri de soiulu aretatu in numit'a cerere.

Nr. 53. In conformitate cu conclusulu comitetului de dto 17 Aprilie a. c. pt. prot. 36 secretariulu presenta unu proiectu de concursu, relativu la distribuirea celor 10 stipendii, create din sum'a de 500 fl. daruita de institutulu de creditu si economii „Albin'a“.

— Concursulu se stabileste in textulu, ce se alatura la acestu procesu verbalu.

Nr. 54. Directiunea dela scól'a civila de fete a Asociatiunei substerne protocolulu luat in conferinti'a corpului didacticu dela numit'a scóla, țnuta la 1 Iunie n. a. c. (Ex. Nr. 132/1889).

— Spre sciintia, cu aceea, ca se incuviintiéza terminulu examenelor publice pe 27 si 28 Iunie a. c. eara incheierea solemna a anului scol. pe 29 Iunie a. c., precum si tiparirea programei pe anulu scol. 1888/9. Programulu examenelor se aclude la acestu protocolu.

Nr. 55. Se presenteadia rugarea dlui Nicolau Toganu, cooperatoru gr. cath. si catechetu alu scólei civile de fete a Asociatiunei, pentru a 'i se asemna oare-care remuneratiune din cass'a Asociatiunei pentru servitiile de catechetu. (Ex. Nr. 316/1888.

— Comitetulu recunósce indreptatirea cererei si regreta, că din considerare la referintiele materiale ale Asociatiunei, 'i este peste putintia a o implini; va intreveni inse la Préveneratulu Consistoriu metropolitanu din Blasiu, că Préveneratu acelasi se'i asemneze o remuneratiune corespundietóre servitiiloru, ce le face.

Nr. 56. Au intratu la comitetu taxe de membrii dela: Porcius Florianu, cav. in Rodn'a vechie 5 fl. pro 1889; Dr. Moisilu Constantinu in Naseudu pro 1889 2 fl. 50 cr.; Cosbucu Leon in Lesiu 5 fl. pro 1888; si Porutiu Ioanu, in Buda-pesta 5 fl. pro 1889.

— Spre sciintia.

Sibiiu, d. u. s.

George Baritiu m. p.,
presiedinte.

Dr. I. Crisianu m. p.,
secretariu II.

Verificarea acestui procesu verbalu se increde d-loru: Zacharia Boiu, Ios. St. Siulutiu, Ioanu Popescu.

S'a verificatu. Sibiiu in 4 Iunie 1889.

I. St. Siulutiu m. p.

I. Popescu m. p.

Z. Boiu m. p.

Program'a examenelor.

Relativu la ținerea exameneloru corpulu didacticu decide:

in 27 Iunie.

8—9 Religi'a clas'a I. II. III. IV.

9—10 Limb'a romana clas'a I. IV.

10—11¹/₄ Limb'a maghiara clas'a I. III.

11¹/₄—12 Fistic'a clas'a IV.

dupa amédi.

3¹/₂—4 Higien'a clas'a IV.

4—5 Germán'a clas'a II. III.

5—6 Limb'a francesa cu tóte elevele.

in 28 Iunie.

inainte de amédi:

8—8³/₄ Geografi'a clas'a I.

8³/₄—9¹/₂ Geografi'a clas'a II.

9¹/₂—10¹/₂ Chemi'a clas'a III.

10³/₄—12 Istori'a patriei clas'a IV.

dupa amédi:

3¹/₂—4¹/₄ Aritmetic'a clas'a II.

4¹/₄—4³/₄ Economi'a domestica clas'a III.

4³/₄—6 Music'a instrumentala.

6—6¹/₂ Declamatiuni si cãntari;

in 29 Iunie.

Incheierea anului scolasticu la 10 óre inainte de amédi.

Bibliografia mai noua.

— Analele Academiei Romane. Seri'a II. Tom. X. 1887—1888 partea administrativa si desbaterile. Bucuresti, tipografi'a academiei romane (Laboratorii Romani). Strad'a Coltiei Nr. 42 1889, 359 pag. Pretiulu 4 lei.

— Psaltirea Scheiana (1482) MSS. 449 B. A. R. Publicata de prof. I. Bianu, bibliotecarul Academiei Romane. Tomulu I. textulu in facsimile si transcriere, cu variantele din Coresi (1577). Editiunea Academiei Romane. Bucuresti, tipografi'a Carol Göbl, strad'a Dómnei Nr. 14 1889, 536 pagine.

— Istori'a Mitropoliei Moldaviei si Sucevei si a Catedralei mitropolitane din Iasi de Constantinu Erbicénu, prof. la facultatea de teologia a Universitatii din Bucuresti, urmata de o serie de documente, de facsimile si de portrete privitoare la Istori'a Nationala si Bisericeasca a Romanilor, publicatiune facuta de ministerulu culteloru si alu instructiunii publice cu ocași'a sântirei Catedralei din Iasi, in diu'a de 23 Aprilie 1887. Bucuresti, formatu folio, tipografi'a cârtiloru bisericesci 1888, 548+LV. pag.

— Documente pentru limba si istoria. Culese si publicate de Dr. Ilarionu Puscariu, archimandritu, deputatu congresualu si dietalu, asesoru consistorialu referent, membru reprezentantiei comitatului Sibiu, membru reprezentantiei cetatii Sibiu, membru pe viatia alu Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu, membru comitetulu centralu si directorulu despartimentulu I. alu aceleiasi Asociatiuni etc. Tom. I. Sibiu, tipariulu tipografiei archidiececane 1889, 397. pag. Pretiulu 2 fl. 50 cr.

— Protocolulu congresulu nationalu bisericescu ordinariu, alu mitropoliei romaniloru gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a, intrunitu in Sibiu, la 1/13 Oct. 1888. Pretiulu 60 cr. Sibiu, editiunea mitropoliei, 1889.

— Catechese, pentru pruncii scolari din scólele elementare populare, dupa Georgiu Mey, preotu in Schwörzkirch din dieces'a de Rottenburgu, de Titu Budu, parochu gr. cat. in Satu-Siugatagu, protopopulu district. Mar'a, adm. vicariulu alu Maramuresiului, asesoru consist., v.-presidele asociatiunii pentru cultur'a poporulu romanu din Maramuresiu, presidele reuniunii invetiatoriloru gr. cat. din Maramuresiu, directore alu Convictulu gr. cat. rom. din Sigetulu-Maramuresiului etc. Editiunea II. Gherl'a, proprietatea si editur'a „Cancelariei Negrutiu“, 1889. Pretiulu 1 fl.

— Manualu de introducere in santele cârti ale Testamentulu vechiu, compusu de Isidoru de Onciulu, profesoru p. o. la facultatea teologica a universitatii c. r. Francisco-Iosefine. Pretiulu pentru Austr'o-Ungari'a 4 fl. v. a. Pentru Romani'a 10 lei, in care este numeratu si portulu postal. Cernauti, editur'a autorulu, tipografi'a archiepiscopala, 1889.

— Viati'a si traiulu sfintiei sale parintelui nostru Nifonu patriarchulu Tiarigradului, care au stralucitu intre multe patimi si ispite in Tiarigradu si in tiar'a Muntenesca, scrisa de Chir Gavriilu Protulu, adeca mai marele Sfetagorei. Si acum publicatu pentru intaia óra de inaltu prea sfintulu Mitropolitu alu Moldaviei si Sucevei, Exarchu Plaiuriloru, domnu, domnu Iosifu Naniescu dupa manuscrutul vechiu, apartinendu bibliotecei inaltu preasfintiei sale, scrisu de Ioanu Ieromonah la Bistriti'a la anii dela Adamu 7191, ear dela nascerea lui Christosu 1682; pe care manuscrutu si acésta dupla editie tiparita, Inaltu preasfinti'a Sa le aferoseste Academiei Romane din Bucuresti. S'a corectatu la tipariu de Constantinu Erbicénu, profes. Bucuresti, tipografi'a cârtiloru bisericesci, 1888.

— Partidulu nationalu liberalu dela 1876 pâna la 1888, de Dimitrie D. A. Sturdza, cu doue anexe, cuprindiundu manifestele partidulu din 8 Maiu si 11 Septembrie 1888. Bucuresti, tipografi'a Carol Göbl, strada Dómnei Nr. 14. 1888.

— Olteni'a sub ocupatiunea austriaca (1717 pâna la 1739), studiu istoricu de O. Lugosianu. Bucuresti, tipografi'a Carolu Göbl, Strad'a Dómnei Nr. 14. 1889.

— Bibliografii politice ale ómeniloru miscarei nationali din Munteni'a la 1848 de Gr. Zossima editi'a II-a. Pretiulu 25 bani. Bucuresti, tipografi'a N. Miulescu, calea Victoriei Nr. 32. 1884.

— Helveti'a si Wilhelm Tell, de Dr. A. P. Alexi. Brasiovu, tipografi'a Alexi, 1889.

— Biuroulu geologicu in fati'a opiniunii publice, de Gregoriu Stefanescu, profesoru de geologia, membru delegatu de congresulu geologicu pentru Romani'a, in comisiunea internationala pentru unificarea nomenclaturei geologice. Bucuresti, stabilimentulu graficu Socecu & Teclu, strad'a Berzi Nr. 96 1889.

— Lucrulu in scóla, I. Incercari si propuneri, compuse de G. Moianu, invetiatoru la scóla centrala de fete in Brasiovu; premiatu cu medalie de auru pentru lucrari industriale la espositi'a cooperativa din Craiova, 1887. Brasiovu, Editur'a autorulu, tipariulu tipografiei archidiececane in Sibiu, 1889.

— A dou'a carte de cetire, pentru copiii si copilele din anulu alu 2-lea de scóla, intocmita de mai multi prietini ai scólei. Brasiovu, editur'a libreriei Nicolae Ciurcu, 1889.

— Epistola pastorală, câtra clerulu si poporulu din archidiecec'a latina de Bucuresti, cu ocașiunea pâresimiloru din anulu de gratia 1889. Bucuresti, tipografi'a Thiel & Weiss, strad'a Dómnei Nr. 15. MDCCCLXXXIX.

— Memoriu, despre starea pretiloru din Romani'a, si despre positiunea loru morala si materiala de P. S. S. Melchisedecu episcopulu Romanulu. Bucuresti, tipografi'a cârtiloru bisericesci, 1888.

— Viati'a si minunile cuviósei maiceinóstre Paraschevei, cei noue si istoriculu sfinteloru ei móste, de preasántitulu Melchisedecu Episcopulu Romanulu. Bucuresti, tipografi'a cârtiloru bisericesci, 1889.

— Estrasu din Buletinulu societatiei de medici si naturalisti din Iasi. Analis'a apelor minerale dela tégulu Némtiului, de Petru Poni, profesoru la facultatea de sciintie din Iasi. Iasi, tipografi'a Nationala, strad'a Alexandri Nr. 11. 1889.

— Estrasu din Buletinulu societatiei de medici si naturalisti din Iasi. Analis'a apelor minerale dela Tazlau si Baiceni (Romani'a) de Petru Poni, profesoru la universitatea din Iasi. Iasi, tipografi'a nationala, strad'a Alexandri Nr. 11. 1888.

Se mai afla de vendiare si se pot afla prin librari'a Wilh. Krafft in Sibiu cu pretiuri fixe:

(Urmare din Nr. 9—10).

- Barcianu, Dr. D. P., Elemente de istori'a naturala, pentru scólele populare, in 3 cursuri ilustr. Cursulu I. —.50, cursulu II. bros. —.60
- Baritiu G., Catechismulu calvinescu, impusu clerulu si poporulu rom. sub domni'a lui Georgiu Rakoczy I. si II. „ —.80
- Dictionariu unguurescu-romanescu, leg. 3.50 „ 3.—
- Istori'a regimentulu II rom. granit. „ —.60

— Raportu asupra caletoriei la Ruinele Sarmisegutusei si a informatiunilor adunate la fati'a locului in anulu 1882	bros.	—15
Baritiu Octavianu, Gramatic'a limbei maghiare	"	1.—
— Magyar-romanu zsebszótár	"	1.—
Barnuti, Dreptulu publicu	"	2.80
Baronzi George, Muncitorii Statului. Românii orig.	"	1.25
— Limb'a romana si traditiunile ei	"	2.50
Barsanu A., Caletoria lui Stanley in Afric'a centrala 1874—1877	"	—65
Baumann I., Dictionariu portativu. Culegere de cele mai necesarie cuvinte radicale	"	—90
Biart Lucien, Gayetano Victoria. Romanu	"	—60
Bobu, Catechismulu celu mare	"	—40
Boiu Z., Elemente de geografia	leg.	—30
— " " istori'a patriotica si univ.	"	—30
— " " istori'a naturei si fisica	"	—30
Boldiszár de Úrmös F., Indreptariu pentru càrtile funduare trad. de Petru Nemesiu	bros.	—20
Boliac C., Colectiune de poesii vechi si noi	"	1.25
Bolintinéu D., Alexandru Lapusnéu	"	1.50
— Càmputu si Salonulu. Poesii	"	2.—
— Poesii 2 vol. leg. 7.50	"	6.—
— Traianida. Poema epica nationala	"	1.25
— Viati'a lui Vlad Tepeziu-Voda si Mircea-Voda celu betrànu	"	—42
— Viati'a si faptele lui Stefanu-Voda cel mare	"	—50
Borgovanu V. Gr., Antaia carte de aritmetica	cart.	—18
— A doua carte de aritmetica	"	—25
— A treia " " "	"	—35
Borgovanu V. Gr., Indreptariu teoreticu si practic pentru „Invetiamentulu intuitivu“	bros.	1.70
— Spiciure din istori'a Pedagogiei la noi — la	"	—15
Bosco Isaia B., Florile inimei. Poesii	"	—80
c Bota M., Metodulu de educatiune sau cresterea vechiloru Egipteni, Persieni, Greci si Romani	"	—50
Brandia A., Povestiri si Biografii din istori'a evului mediu	"	—75
Branescu D., Istori'a bisericésca	"	—63
— Morala pentru Gimnasie si Seminare	"	—50
Branu Petru, Margaritare sau sentintie poetice, filosofico-moralo-estetice	cart.	—50
Brote Petru, liber'a comuna reg. Resinari. Schitia istorica	bros.	—30
Bruzzesi C., Ovidu in exil. Descriere facuta in urm'a unei visite la Constantia	"	1.—
Bucatari'a moderna, cu o introducere despre hygiena bucatariei. Alcatuita dupa recepte incercate si potrivite cu cele mai bune càrti de bucate franceze, germane si romane. Cu multe gravuri	"	3.—
Buciumulu romanu. Anulu I. bros. 4.50, II. bros. 4.50, III.	"	5.—
Bucsanescu, Colectiune mica de novelle	"	1.20
Budiu P., Cursu de limb'a maghiara	"	—90
Budu Titu, Concordantia biblica reale sau locuri scripturali in ordinea alfab. a materieloru diverse 2 Tom.	"	2.—
— Indreptariu practic pentru pastorii sufletesci	"	2.50
Burla V. M., Gramatica limbei grecesci cuprindiendu si dialectele lui Homeru si Herodotu	"	2.—

Burnouf, Gramatica greaca vol. 1.20 II.	bros.	2.50
Buturénu H., Manualu de archeologia biblica, pentru usulu Seminarilor	"	2.—
Byron Lordu, Din operele lui. Trad. de I. Eliade Tom. I.	"	1.50
Caccianiga A., Viatia càmpenésca, studii morale si economice. Trad. de G. I. Kardas	"	1.25
Caianu D. F. Manualu pentru deprinderi in cugetare si compositiuni dupa I. R. Wurst	"	—63
Caligrafi'a romàna pentru scól. prim. de ambe-sexe Cantemir Demetriu, Opere:	"	—63
Tom. I. Descriptio Moldaviae, cu charta Moldovei	"	2.—
" II. Descrierea Moldovei, traduc. din text orig.	"	2.—
" III. si IV. Istoria imperiului Otomanu, cresterea si scaderea lui, trad. de Dr. I. Hodosiu Part. I. si II.	"	9.—
" V. Evenimentele Cantacuziniloru si Brancoveniloru. Part. I. si II. trad. de G. Sionu	"	1.50
" VI. Istori'a ieroglifica	"	5.—
" VII. Vita Constantini Cantimirii	"	1.—

(Va urmá).

Premiu pentru celu mai frumusu costumu nationalu romanescu din Transilvani'a.

In Nr. precedente din 15 Maiu alu acestei foi literare s'au atinsu din lips'a spatiului numai pe scurtu, cà la biuroulu comitetului Asociatiunei s'au depusu doi napoleoni in auru destinati cá premiu de onóre pentru unu costumu femeiescu romanu judecatu cá celu mai frumusu la adunarea generala dela Fagarasiu.

Persón'a generósa si zelósa pentru inaintarea si in-florirea industriei nationale romane de casa si alu portului romanescu pre càtu acela este frumusu, anticu, si merita intre tóte modele conservarea, facèndu acela premiu de doi napoleoni, a si pusu, precum se intielegea de sine, si unele conditiuni scrise, care suna asia:

„Acestu premiu sè se dea acelei domnisióre sau dómne romane, care se vâ presenta la balulu adunarii generale alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu din estu anu in celu mai frumusu costumu nationalu romanescu din Transilvani'a.

Premiulu sè se distribue sub durat'a balului in pauza, conformu conclusului unui juriu de trei persóne, care sè va compune dintr'unu barbatu inaintatu in etate (de se póte unu membru alu comitetului Asociatiunei), care se aléga dintre tinerimea dela balu unu june si o domnisióra si cu acestia formàndu juriulu sub presidiulu seu va decide asupr'a distribuirei premiului cu maioritate de voturi.

„In casu de a nu reusi cu maioritate, votulu domnisiórei va decide.

Acestu premiu se va da in toti anii pre càtu generosulu daruitoriu va fi in viatia.

Premiulu nedistribuitu intr'unu anu din lipsa de concurente, care se'lu merite, sè se distribue in anulu urmatoriu dinpreuna cu noulu premiu, la una sau la doue concurente.

Premiulu de doi galbini in auru se va transpune in totu anulu in Februaru la biroulu Associatiunei transilvane, care nu'si va pregeta de a'lu lua pana la distribuire in grij'a sa.

Bine se fia intielesu, ca numai diverse porturi sau costume din Transilvani'a potu intra in acesta frumoasa concurentia, ca inse acelea porturi cu variatiunile loru se afla laite din vechime din districtulu Hatiegu si Caransebesiu, de pre la Sibiu si Blasiu pana in muntii apuseni, de pre Ternave pana pe Simesiuri si Crisuri.
Red.

Prospectu.

In propri'a editiune a auctorului si in comisiune la W. Krafft in Sibiu au aparutu:

Parti alese din *Istori'a Transilvaniei* pre doue sute de ani din urma. Volumulu I. dupa introduciune si cateva schitie biografice coprinde o lunga serie de evenimente dintre anulu 1683 pana in predilele catastrofeloru din 1848 si unu supplementu cu 44 documente, de Georgie Baritiu.

In 50 de cole tiparite formatu 8° mare; testulu cu litere cicero nerarite, notele si documentele cu litere garmondu si petitu.

Pretulu unui exemplariu legatu usioru (brosiatu) este 4 fl. 50 cr. v. a., legatu frumosu in pensa 5 fl. v. a.

Cu scopu de a scoate celu puçinu una parte din spele considerabili avute pana acum, a si da catu mai curendu la tipariu alu II-lea volumu din acestu opu, auctorulu si-a rezervatu a ficsa unu *pretiu* numai de 4 fl. 20 cr. inclusive trimiterea franco pentru toti lectorii cati voru binevoi a prenumera la elu deadreptulu pana la 1 Augustu c. n.

Dela 5 sau mai multe exemplarie platite dintru odata se da 10% rabatu.

Comandele si plat'a se potu face mai usioru si mai siguru prin asemnatiuni (mandate) postali, dupa care expeditiunea exemplarielor urmédia cu tota precisiunea, numai adresele se fia scrise limpede, era locuinti'a dupa impregiurari, chiaru si in cate doue limbi ale patriei.

In comande se fia anumita curatu: legatura usiora, sau tare si eleganta.

Dupa 1 Augustu a. c. cartea va trece in comisiune si se va putea comanda numai la librari cu pretiu de 4 fl. 50 cr. brosiata si 5 fl. legata, inse nefrancata.

Sibiu, 5 Iuniu n. 1889.

Ad Nr. 131/1889.

Concursu.

In conformitate cu conclusulu de dto 17 Aprilie a. c. Nr. 109 Nr. prot. 34 comitetulu Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu primindu dela Onorat'a directiune a institutului de creditu si economii „Albin'a“ sum'a de 500 fl. v. a. votata de adunarea actionariloru numitului institutu dela 29 Martie a. c. cu sco-

pulu crearei de 10 stipendii a 50 fl. v. a. pe anulu scolariu 1889/90 pentru acele copile de parinti mai seraci, care voru fi primite in internatulu institutului Associatiunei, pentru conferirea acestoru stipendii prin acesta se escrie concursu.

Cererile au a se inainta comitetului Associatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu pana 1 Augustu 1889 n. Cererile intrate mai tardiu nu se voru considera.

La cereri se se acluda urmatoarele documente:

a) carte de botezu in originalu sau in copia legalisata;
b) testimoniulu scolasticu de pe semestrulu II alu anului scolasticu 1888/9;

c) atestatu despre conditiunea si starea materiala a parintiloru.

Din siedinti'a comitetului Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu tinuta in Sibiu la 1 Iuniu 1889.

Post'a Redactiunei.

Unu cineva pseudonimu, „Tudor Vladimirescu“ din Bucuresci s'a revoltatu asupra notei nostre din Nr. 10 pag. 73 relative la aristocrati'a feudala.

Bietulu omu nu scie nici se dea definitiune cuventului Aristocrati'a si cu atatu mai puçinu se distinga intre aristocrati'a feudala si intre ceealalta aristocrati'a patriciana, care se formédia pe cale firesca la tote poporale, din sinulu loru si in cele mai multe casuri cu voi'a loru, pe cand aristocrati'a feudala privilegiata, exclusiva, a fostu pana in veculu nostru o creatiune a capetelor coronate, ca vasala a acestora, sustinuta pe vecuri inainte cu ajutoriulu legiloru de aviticitate asia, in catu anume dreptulu de proprietate la pamentu se'lu aiba numai feudalii si totu numai ei se fia singuri legislatori si singuri se aiba dreptu de a purta arme, era poporulu se stea in genunchi si cu capulu descoperitu inaintea loru, precum a fost chiaru si in Franci'a pana la 1790, era aici in tierile coronei ungueresci pana in a. 1848 nici-unu omu din poporu nu ar fi cutediatu se treca pe de inaintea curtii domnesci cu caciul'a pe capu fara periculu de a i se mesura 25 de betie la spete.

Preste tote acestea multime de aristocrati feudali avea si alte doue drepturi terribile paganesci: Jus gladii et Jus primae noctis.

S'a incercatu si in tierile romanesci uneori infintiarea feudalismului, dara nici-odata nu a reusitu.

In catu pentru Tudor Vladimirescu, apoi elu a fostu acela, care in 1821 a trasu dela Cotroceni cu tunulu dreptu in sal'a dela Mitropolia, in care se consultau boierii asupra lui, era cand a mersu si l'a intrebatu Alecu Filipescu supra-numitu Vulpe, ca pentru ce 'ia deranjatu, respunsulu seu sarcasticu a fostu: „Am voitu numai se vediu, pana la ce distantia bate tunulu acesta.“
Red.